

KIADÓHIVATAL TELEFON: 9-77

Str. Baron L. Pop 10

SZERKESZTŐSÉG TELEFON 1-77

Ejjei telefon (nyomda) 2-02

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

Egész évre 1150 Lei
Félévre 600 "
Negyedévre 320 "
Egy hónapra 110 "

IX évfolyam * 221. szám

1928 Október 17 szerda

* 5689 Chesvan 3 *

(Cenzura: Szoci)

KELET

Aszeter Robert
Budapest

ZSIDÓ POLITIKAI NAPILAP



Zeppelin

A technikai fejlődés történetének nagy-szerű eseményekkel teli lapjaira ma újabb jelentős dátumot jegyezhet fel az emberiség. Eckenert dr. a Graf Zeppelin óriási léghajó konstruktőre átrepülte az Óceánt és dacolva elementáris erejű viharokkal, simán leszállt Amerika földjére.

Az Óceánrepülés ma már nem tartozik a fantasztikumok birodalmába. Magának az óriás-Zeppelinnek teljesítménye sem jelenti annak a lehetőségnek maximumát, amelyet a repülőtechnika terén a fehér emberiség minden bizonnyal el fog érni. És mégis a Graf Zeppelin megérkezése Amerika földjére komoly dátumot jelöl a technika történetében, hiszen hatvan emberrel öt teljes napon át lebegett az Óceán fölött. Az óriási léghajó lényegesen megrövidítette az óceánon való átkelés időpontját s ezzel a ténnyel is bebizonyította azt a feltevést, hogy a népek egymás között elterülő területi távolsága hova-tovább a minimumra redukálódik.

Hála és köszönet illeti meg Eckenert doktort, csak úgy, mint Lindberg pilótát, avagy a felfedezések és találmányok minden egyes hőst, akik az emberiséget kihozták eszközeik primitívságának szűk börtönéből s megragyozták előtte a végtelen lehetőségek birodalmát.

Hogy mégis némi rezignációval fogadjuk az örömhírt, hogy a technikai haladásnak újabb hőst szülte meg a idő, — úgy annak kizárólag az a regén megállapított és analómig elcsépeelt megállapítás az oka, hogy az ember technikai teljesítményeinek nagyságával korántsem arányban morális és gondolati fejlődése és haladása. A repülőgép, a rádió, a léghajó, a sájtó, a villámvonat korszakában az emberek tulnyomó része még sötét babonák és hiedelmek káprázaival követik s míg technikai találmányaival gépeivel a természet összes elemeit leigazni látszik: saját lelki-állami és társadalmi berendezkedése terén legkárthatosabb ösztönét sem bírta legyőzni.

Az a Zeppelin, amelyik akár a levegő legmagasabb régióit is meg tudta volna közelíteni, amely dacolni tudott a legborzalmasabb óceáni viharokkal — az a Zeppelin beleütközött egy olyan barbár ténybe, amely az ősember primitív birodalmában sem alakult volna ki más: képen: a rajnai megszálló bizottság parancsnoka tiltakozását fejezte ki az ellen hogy az óriási Zeppelin átrepüljön a megszállott német területek fölött.

És száz és száz példát tudnánk felsorakoztatni annak a megállapításnak alátámasztására, hogy az emberiség politikai, erkölcsi és társadalmi haladása korántsem arányban a technikai teljesítményével. A felvilágosodottság szelése, amelyből a modern természetudomány és a primitív dogmák érvényét megdőntő technikai vívmányok kisarjadtak, csak igen kis százalékban hatottak át az emberi kormányzás szellemét s ugyanakkor, amikor a legcsodálatosabb technikai eszközök teszik minden vonalon gyorsabbá, érdekesebbé, elviselhetőbbé az életet: a törvénykezés, a hatalmi ténykedések, a legkülönbözőbb politikai és társadalmi intézmények szel-

leme tele van ártalmas csökevényekkel, a rosszallás, az elnyomás, a gazdasági és társadalmi igazságtalanság kegyetlen gátlásaival.

Az ember, amelyik felszabadította magát az elemek rosszindulatának hatalma alól, — még természetesen találja azt, hogy rabszolgákat használjon fel önös céljainak szolgálatában, egész néprétegeket és társadalmi rétegeket zárjon ki a technika és a civilizáció vívmányainak élvezetéből.

Az orvostudomány csodálatos előrehaladottsága mellett még mindig százerek lesznek áldozatai különböző epidémiáknak, amelyekből a kiváltságosak, immár éppen a tudományok fejlettsége révén megkíméltnek. A kémia, a gépek felbecsülhetetlen értékű energiái ma nagyrészt hadigépekbe és gyilkoló szerszámokba koncentrálnak s ezáltal, míg egyfelől az emberi élet biztonsága hihetetlenül megnövekedik, másfelől ez a biztonság ezerszeres veszéllyel van ki-

szolgáltatva államférfiak könnyelmű szeszélyeinek.

Ezért s csak ezért jogos az a mindenkor megismétlődő rezignáció, valahányszor a technikai haladás egy-egy teljesítő ményéről hoz hirt a rádió. Az ember meghódította a természetet, legyőzte annak ártó elemeit, de önmaga ártó tudajdonosságait még ma sem győzte le. És amíg ehhez a győzelemhez el nem érkezik addig problematikus értékű minden győzelme az elemek fölött.

Megválasztották a kamara és szenátus új tisztikarát

(Bucuresti-Bukarest, október 16. Az Uj Kelet tudósítójától.) A kamara délutáni ülése bebizonyította, hogy a liberális pártban még mindig nagy fegyelem és szolidaritás uralkodik. A kamara minden vita és emóció nélkül megválasztotta azokat az alelnököket, akiket a kormány terjesztett elő és akik között a petróleumpanama inszurgensei: Istrate, Micescu, Simionescu-Barlad és Manolescu-Strunga nem szerepelnek. Az új alelnökök a következők lettek: Emanoil Dan, Cazacliu Lupista, Panaiteacu, Savinescu, Serban és Nicolae Banescu kolozsvári

egyetemi tanár. Jegyzők: Ardeleanu, Cozma, Candea, Florea Nicolaescu és Nicolau lettek.

A nemzeti Parasztpárt igazgatótanácsa komünikét adott ki, amelyben a nemzeti parasztpárt még egyszer leszögezi, hogy a jelenlegi kormánynak nincs jogában a külföld által kipresszionált sulyos feltételek mellett a kölcsönt megkötni. A komüniké megállapítja, hogy a nyáron a kormány tiszteletlen módon félrevezette a régenstanácsot mert a kölcsön még mindig nincs megkötve és a németországi tárgyalások elhuzodása

miatt a stabilizáció még sokáig nem lesz megvalósítható.

A „Cuvantul” Jorga professzornak egy feltűnő nyilatkozatát közli, amely egy nagy esch lapban látott napvilágot. Jorga kijelentette, hogy a jelenlegi kormány fölöttébb gyenge és elnöke, Bratianu Vintila nem arra született, hogy miniszterelnök és a liberális párt vezére legyen. Hosszasabban foglalkozott Jorga a harccal is, amely a pártelnökséggért a liberális párton belül folyik, majd kijelentette, hogy Averescu tábornokkal kötött pakuma nem lényeges.

A Blair-csoport visszavonult a román kölcsöntől

Február előtt szó sem lehet a kölcsön lanszirozásáról. Ki robbantotta ki és ki tussolta el a petróleum-panamát

(Bucuresti-Bukarest, október 16. Az Uj Kelet tud.) Politikai körök érdeklődésének homlokterében az az expoze áll, amelyet Bratianu Vintila miniszterelnök tartott tegnap délután a szenátusban a többségi képviselők értekezletén. A miniszterelnök expozeját különösen azért előzte meg feszült várakozás, mert kormányparti körökben híre járt annak, hogy Bratianu Vintila bejelenti a kölcsön néhány napon belül való megkötését és részleteket fog közölni annak feltételeiről is.

Ki robbantotta ki a petróleumpanamát

Ezzel szemben azonban a miniszterelnök eppogy nem említette a kölcsönt, mint ahogyan arról a trónbeszéd sem emlékezett meg egy szóval sem. Csupa fellengző általánosságból tevődik össze Bratianu Vintila expozeje, elismertlése annak a már analómig megszokott igazságnak hogy stabilizálni kell a lejt, mert a stabilizáció nemzeti szükségesség. Sokkal nagyobb érdeklődést váltott ki a miniszterelnök expozejának az a része, amelyben arról beszélt, hogy a petróleumpanama ügyében az ő rendelkezésére állították meg a vizsgálatot. Tény, hogy a vizsgálat megindult, de az is igaz, hogy éppoly hamar el is tussolták azt, anélkül, hogy az igazi bűnösök a vádlottak padjára kerültek volna. Bratianu Vintilának tehát ebből a szempontból nem igen van mivel dicsekedni.

Szó sem lehet február előtt

Hogy a kölcsön ügye nem áll a leg-

rőzsásabban, az kétségkívül kitűnik abból a hallgatásból, amely úgy a trónbeszédben, mint a miniszterelnök expozejában ezt a kérdést körülveszi. A Cuvantul értesítése szerint a kormány az utolsó pillanatig remélte, hogy a Párisból visszatérő Victor Antonescu kedvező híreket hoz és hogy a kölcsön közzeli megkötését a trónbeszédben bejelentheti. Victor Antonescu hazajött, de csak azt közölte Bratianu Vintilával, hogy a kölcsön lanszirozásáról, illetőleg aláírásáról a jövő év február, vagy márciusa előtt szó sem lehet. Ezt az újabb terminushalasztást kormánykörökben azzal indokolják, hogy Amerikában az elnökválasztási harcok által kreált politikai bizonytalanság miatt nem alkalmas a momentum a kölcsön lanszirozására. A kölcsön elhelyezését egyébként is megnehezítette az amerikai pénzügyi krízise, amely miatt csaknem az összes amerikai pénzügyi intézetek megszorították hitelpolitikájukat.

A Cuvantul értesítése szerint egyébként immár befejezett tény az, hogy a Blair-csoport, amellyel a román kiküldöttek először tárgyaltak a kölcsön felvételéről, visszavonult abból a konzorciumból, mely a kölcsön megszerzésére illetőleg közvetítésére vállalkozott. A berlini tárgyalásokról eddig még mindig kevés pozitívum szivárgott ki. A bukaresti lapoknak összes idevonatkozó értesüléseit a cenzura megakadályozta nyilvánosságra hozatalukban. Így egyelőre annyi bizonyos, hogy Románia javaslatára a németek ellenjavaslatával felelték,

amelyet Giuan, a román bizottság egyik tagja hoz magával Bukarestbe, hogy Bratianu Vintila tudomására hozza.

Még messze van a német megegyezés

Bucuresti, október 16. Petrescu Comnen berini követ kijelentette a Lupta Berlinbe kiküldött tudósítójának, hogy a román-német tárgyalások rendkívül bánátságos atmoszférában folynak. Mindkét fél annyira ösztönös óhajtja a sikert, hogy véleménye szerint alkalmas elvi megállapodást sikerülni is fog létrehozni és majd a szakértőkre vár a feladat ezen elvek alkalmazásának kidolgozása.

A Lupta ezzel kapcsolatban közli, hogy Giuan, a pénzügyminisztérium hadikártalanítási osztályának vezérigazgatója ma visszaérkezett Berlinből és új német javaslatokat hozott magával, amelyeket bemutatott Bratianu Vintila miniszterelnöknek és Badulescu pénzügyi államtitkárnak. A megegyezés aláírása Románia válaszára függ. Németország még nem állapította meg azt az összeget, amelyet fizetni hajlandó és amely a megegyezés lehetőségessé tenné, ezzel szemben tudva levő, hogy kormányunk fenntartja azt az álláspontját, hogy követel-egyenlegünk van Németországgal szemben. Amennyiben a válasz kedvező lesz, úgy a konvenciót még e hét végén aláírják.

A megegyezés mindenesetre messze van még, ami természetesen a lej-stabilizáció időpontját is joidőre kitolja.

Hirdessen az Uj Keletben

Az amerikai film statisztikája

A filmművészetnek is van már egy góthai almanachja, amelyben mindenki és minden benne van. Ezt a góthai film-almanachot Yearbooknak nevezi és az amerikai Film-Daily adja ki minden esztendő júliusának elején. Az idei évkönyv nemrégiben jelent meg és az egyes művészekre, színésznőkre, starokra, rendezőkre és egyéb filmnagyságokra vonatkozó adatokon kívül rendkívül érdekes és tanulságos statisztikai összeállításokat is közöl Amerika filmiparáról, színházvilágáról és egyáltalában mindenről, ami a filmmel összeköttetésben áll.

Minenekelőtt közli a Yearbook, hogy 1927. év végével a földkerekségen 51-103 mozgószínház van, ami régebbi statisztikák megállapítása szerint annyit jelent, hogy 1922 óta, tehát öt év alatt, mintegy tizszerrel szaporodott a mozik száma a földkerekségen. Ugyanakkor az egész világ nyersfilm-szükséglete 1.250.000.000 láb, vagyis mintegy 400 millió méter volt, míg négy évvel ezelőtt csak a felét használta el a föld moziipara.

Az amerikai mozik évi bevétele kevesebb 750 millió dollárt tesz ki. Ez az összeg hatvanszor akkora, mint az összes többi amerikai színházaké. Igen érdekes az a megállapítás az évkönyvnek, hogy Amerikában, ahol az összes lakosság száma 105 millió körül van, hetenként százmillió különböző áru mozijegyet adnak el. És a mozi természetesen még tovább halad, még tovább fejlődik Amerikában. 1927-ben új mozik építésére kétféle dollárt költöttek el. De ott azonos népszerűségét nemcsak egyedül a filmek köszönheti hanem annak, hogy a mozielőadásokat előszámok is tarkítják. A statisztika szerint az amerikai mozikban állandóan mintegy kétezer színpadi és artistaszám talál alkalmazást. Hetenként egymillió dollárt fizetnek ki az artistáknak.

Eppen ilyen számok szerepelnek a filmkölcsonzési üzletben. A mozik hetenként átlag 185 millió dollár filmkölcsonzési díjat fizetnek az Egyesült Államokban. Ezek szerint, miután a mozgószínházak összbevétele 750 millió dollár, a kölcsönös díj bevételeknek mintegy 25 százalékát teszi ki.

A legnagyobb tökéletet megmozgató üzletága azonban Amerika filmiparának természetesen a filmgyártás. A Yearbook megállapítja, hogy az egész világon elkészülő filmek 85 százalékát Amerika gyártja. A filmgyártásba évenként 175 millió dollárt fektetnek az amerikai vállalkozók és ezektől a rövid egy és kétfelvonásos filmeket és hirdőket is számítva, évenként 2500 filmet készítenek. A filmek 98 százaléka Hollywoodban készül, azonban természetesen másutt is vannak filmgyárak, például Newyorkban, Cincinattiban, Minneapolisan stb. 1927 évben 39 amerikai filmgyáros 743 slágert készített, míg 1915-től, a hollywoodi első filmuclier megnyitásától kezdve a mai napig az amerikai műtermekből 8500 filmkláger került ki.

A reklámra és propagandára az elmúlt évben 67.000.000 dollárt köl-

töttek el és általában az amerikai filmiparban 1927 év végén másfél-milliárd dollár volt a befektetett tőke. Hogy ez a hatalmas anyagi erő mit jelent, mutatja az, hogy az amerikai mozi- és filmiparban 350.000 ember talál kenyeret. Ebből 75.000 ember a filmgyártásban működik.

E szigorú és száraz számadatok mellett a Yearbook egy igen érdekes intézmény jelentését közli. Hollywoodban ugyanis van egy zsüri, amely minden évben kiválasztja a hollywoodi epizódszínészek és szí-

nésznők közül tizhárom ugynevezett babystart, akik a következő esztendő produkciójában már vezető szerephez jutnak. A zsüri 1922 óta működik és azóta a következő babystarokat szemelte ki, akik már az évek folyamán világhírnévre jutottak: Colleen More, Mary Philbin (1922), Eleanor Boardman, Evelyn Brent, Laura la Plante (1923), Clara Bow, Marion Nixon (1924), Mary Astor, Olive Borden, (1925), Dolores del Rio, Janet Gainer, Vera Reynolds (1926), Lupe Velez, Molly O'Day (1927).

Zita exkirálynét beperelte a promontori zsidó hitközség

A Ferenc József által ajándékozott templomtelket követelik az exkirálynétól

Budapest, okt. 16. (Az Uj Kelet tudósítójától). Szokatlanul érdekes pert fog tárgyalni a napokban a budapesti törvényszék. Vádlottja az ügynek Zita volt magyar királyné, a vádló pedig a promontori zsidó hitközség küldöttésdemnapi pör előzményei a következők:

Még a béke éveiben történt, hogy a promontori zsidó hitközség küldöttésget menesztett I. Ferencz Józsefhez és telket kért tőle templomépítési célra. A király teljesítette a kérelmet és így annál nagyobb volt a promontori zsidók meglepetése, mikor nem sokkal az ajándékozás után átiratot kaptak a kabinetirodától, amely azt közölte velük, hogy a királyi ajándék tévedésen alapult, mivel a szóbanforgó telket már régebben elajándékozták. Erre a promontori zsidó hitközség újabb deputációt menesztett I. Ferencz Józsefhez és egy másik telket kért tőle. A király ismét teljesítette a kérelmet, de a pro-

montori zsidók ezáltal se jutottak feltekhez, mert most meg arról volt szó, hogy a kérdéses telket a Mária Immaculata-társaság kongregációnak ajándékozá oda. Közben kitört a világháború és az egész telek-ügy feledésbe ment.

Nemrégiben azonban a promontori zsidó hitközségnek eszébe jutott Ferencz József régi ígérete és Zita exkirálynéhoz, mint Ferencz József jogutódjához fordult. Az exkirályné gróf Hunyadi főudvarmester által azt válaszolta, hogy

nem jogutódja I. Ferencz Józsefnek és már csak azért sem rendelkezhetik a szóbanforgó telek felett, mert azt időközben eladták.

Igy aztán a promontori hitközség peres utra terelte a dolgot. A per kiemetele elé nagy érdeklődéssel tekintenek Magyarországon.

Mereskovszky-most készülő regényében megjósolja Európa pusztulását

(Belgrád, okt. 16. Az Uj Kelet tudósítójától). Az emigráns orosz írók és tudósok belgrádi kongresszusa már néhány nappal ezelőtt végetért, az orosz íróknak és tudósoknak nagyrésze azonban még mindig Belgrádban tartózkodik. Mereskovszky is napokig Belgrádban maradt a kongresszus után, ahonnan csak pénteken utazott el és ezalatt szorgalmasan eljárt a Belgrádban élő orosz írók otthonába. Munkatársunknak alkalma volt a kiváló orosz íróval beszélgetnie. Megértük Mereskovszkyt, hogy mondjon el valamit nagy drámájáról: „Péter és Alexej-ről”.

— A „Péter és Alekszej” című darabomat a „Nagy Péter” című regényem témája után írtam meg. Ezzel a szindarabommal különös viszonyban vagyok, mert színpadon még nem láttam. Nagyon ritka eset az, ha az író az előadott darabját nem láthatja, azonban ennek is megvan a magyarázata. A „Péter és Alek-

szej”-t még Oroszországban írtam, abban az időben, amikor a bolsevizmus a legvéresebben dühöngött. Kinek volna nek megfelelő szavai arra, hogy azt a borzalmat, amely akkortájtban Oroszországban dúlt, esetelni tudná? Pétervárott tartózkodtam a bolsevizmus kezdetén és bizony, az orosz fővárosban 1918 és 1919 év telén a legnagyobb nyomor, éhínség dühöngött, amelyet a még rettenetesebb hideg elviselhetetlenebbé tett. Ezekben a kinos napokban írtam ezt a darabot, amelyet most a belgrádi színházban is be fognak mutatni.

— Amikor ezt a darabot írtam, minden pillanathban megzavartak a munkámban. Mi mindent találtak ki ennek a véres rezsimnek az ügynökei. Naponta házkutatás volt nálam és én ebben a lelkiállapotban írtam szindarabot. A bolsevikiek állandóan pénzt kerestek nálam, még a szemetes ládánkat is kiforgatták, a kéményt átkutatták, mert azt hitték, mi

„burzsoáknak” csak addig nem állunk az ő oldalukra, amíg lesz egy pár fillérünk. Rendszerint a könyveimben dugtam el a pénzemet és mindig nagy gondot okozott visszaemlékezni arra, hogy melyik könyvembe rejtettem el félve őrzött garasaimat.

— Ilyen körülmények között még ma is csodálom, hogy mégis befejeztem a „Péter és Alekszej”-t. Amikor elkészültem a darabbal, azt azonnal elvittem Gorkij Maximhoz. Gorkij azonnal elolvasta a Péter és Alekszejt, mely nagyon megtetszett neki. A darabot Gorkij Maxim után eladtam egy színházi vállalatnak, de abban az időben nagyon kicsiny honoráriumot fizettek. A bolsevikiek az írókat általában nagyon rosszul fizették. Rövidesen azután menekülnöm kellett Oroszországból és már nem volt időm arra, hogy bevérdjam a Péter és Alekszej oroszországi bemutatóját.

— Meg kell jegyezni, hogy a darabom nem tisztán a regény átdolgozása. A regényből mindössze csak a külsőségeket vettem át. A regényben Péter szerepe egészen negatív, a drámában nem. Én a szindarabban ép úgy, mint a regényben, nem szölgáltatok sem Petárnak, sem Alekszejnek igazat, hiszen ezt nem is lehetne megtenni, mert mind a két figura tragikus motívumokból van összeállva. Nem adhatok igazat Petárnak, akinek a lelki összetétele olyan, hogy el kell pusztítania a saját fiát is.

A Péter és Alekszejt Oroszországon kívül még sehol sem játszották. Más sors volt azonban Mereskovszky egy másik darabjának, az „Első Pál cár”-nak, amelyet különösen Angliában adtak elő igen nagy sikerrel, sőt a darabot nemrégiben Oroszországban is bemutatták. Mereskovszkynek azonban eddig a legnagyobb sikert elért darabja a „Romantikusok”. Ezt a darabot Oroszországban sok ezerszer adták elő és ebben a darabnak a középpontjában Bakunin áll.

Mereskovszky erről a darabjáról így nyilatkozott:

— A „Romantikusok” című darabom főhőse Bakunin. Ebben a darabban nagyon súlyos problémát érintek: Bakunin anarchista volt és tudvalevően az oroszországi anarchista iskolának a vezetői sarjadtál, későbbben Lenin is és vele a mai véres bolsevizmus. Bakunin és Necsajev, valamint Necsajev és Lenin közötti üreg lehet találni a lelki rokonságot. Ezután aziránt érdeklődtünk a nagy orosz írónál, hogy melyik munkáját tartja a legértékesebbnek, amire kis gondolkodás után Mereskovszky így válaszolt:

— Nagyon nehéz erre válaszolni. Én magam részéről a „Hármas titok” című munkámnak tulajdonítok igen nagy fontosságot, amely munkámnak eddig csak az első rész jelent meg francia nyelven a „Kelet titka” címmel. Jelenleg ennek a munkának a második részén dolgozom és francia nyelven a „Nyugat titka” címet fogom a könyvnek adni. A mű alcíme „Atlantida-Európa” lesz. Ebben a munkámban az emberiség jövőjét nagyon szomorú színekkel festem, mert az a meggyőződésem, hogy az emberiségre még nagyon sötét és szomorú napok várnak. A „Nyugat titka” munkámon nagyon sokat dolgozom és ebben a művemben megjósolom, hogy Európára ugyanaz a sors vár, mint a mesebeli At-

- 1 m. Segesvári jóminőségű crep de shin minden színben Lei 500
- 1 m. Segesvári egészen finom minőségű crep de shin Lei 690
- 1 m. Schangtung selyem elsőrendű minőségben Lei 370

Selyem crep-saten ujdonságok nagy választékban

- 1 m. 140 cm. angol kabátszővet Lei 265
- 1 m. 140 cm. finom angol kabátszővet " 350
- 1 m. 140 cm. tiszta gyapjú angol kabátszővet " 550
- 1 m. 140 cm. legfinomabb női double tiszta gyapjú kabátszővet " 995
- 1 m. 140 cm. fekete női kabátplüsch " 850
- 1 m. 140 cm. férfi double kabátszővet " 590
- 1 m. 140 cm. egész finom férfi double kabátszővet " 890

Kérem kirakataim szíves megtekintését.



TELEFON 4-79

SZABÓ JENŐ

Divatkülönlegességek nagyáruháza Cluj.

Egy férfi öltönyre való szövet komplett hozzávalóval együtt Lei 1290

Mintás és sima ruhashák, szövetek, bársonyok, bordűrös és sima flanelék óriási választékban

Szerda, 1928
lanász szig
gerben.
— Mond
leonoról írt
író.
— Ez a r
felelte Merc
gában fogja
nemét és a
vetők már
érdekl ez
cionalista le
lésekben ki

(Cluj-Kolo
Kelet tud. N
lékezünk
ügyességhe
kezett az „A
ben a feljel
ték az intéz
lentések szá
kel szemben
Az igazgató
illetékeket i
lejtárt követé
A Ferenc
tek botrány
hogy most a
a sor. Való
letartóztatá
egyik igazg
botrányoktól
nem a bizt
banem csat
helyezte az
tatásba. Pot
ezelőtt 12 ez
Erdélyi Ban
az összeg n
nem a kol
szere volt
Erdélyi Ban
vel s ezt me
az, hogy an
tévedésre p
ezzer lejt. P
visszafizetni
Az eljárás
rendőrség a
Halgasan v
daligatását.
Aurora bizt
vártatásba
vádtanácsa
társai ügyét
szede alapjá
fogságának
Potra sík

00000
U
00000
S

landisz szigetére, amely elsüllyedt a tengerben.

— Mondjon valamit mester a Napoleonoról írt könyvéről? — kérlik a nagy író.

— Ez a munka már sajtó alatt van — felelte Mereskovszky. Orosz nyelven Prágában fogják kiadni, azonkívül a könyv német és angol fordítási jogát is megvették már. A franciákat nem nagyon érdekli ez a könyvem. Egy franciao nacionalista lap a regényt folytatásos közlésekben ki akarta adni, azonban később

meggondolta a dolgot. Különbön a franciákat nagyon szeretem, mert nagyon közel állanak a lelkemhez. Napoleon már nagyon sok szerepet játszott a szépirodalomban. Tolstoj Napoleonoról több helyen mint olyan emberről emlékezik meg, akiben a nagy emberi tulajdonságok mellett sok korlátosság is volt. En ezt az álláspontot nem tudom osztani. Vannak emberek, akik bizonyos színeket nem tudnak értékelni, ilyen volt ebben a kérdésben Tolstoj is. Nem tudta Napoleon alakját sohasem meglátni, Napoleon figurájának a megrajzolásánál magasabb,

európai szírvonalra kell emelkedni és általános emberi szempontokat kell keresni.

— Azok az emberek, akik az életben sokat szenvedtek — mondta kis szünet után elgondolkodva, Mereskovszky — nem tudnak sírni. Napoleon sohasem panaszkodott és nagy események miatt nem voltak lelki szenvedései, csak kis dolgok hatották meg és ebben volt a lelki nagysága.

Ezzel az érdekes megállapítással vége is szakadt a beszélgetésnek.

lában való elhelyezésével az igazgató a felek és a központ közötti kontaktust igyekeznie lehetetlenné tenni, hogy ezáltal munkájukat illetve működésüket ne lehessen ellenőrizni. Ettől eltekintve, még súlyosabb megállapítása a vizsgálónak az, hogy a biztosító még ma sem vezet szabályos regisztereket, úgyhogy azok a horribilis összegek, amelyeket a biztosító ügynökei a vidéken felszedtek, sehová nem lettek elkönyvelve, semmilyen nyilvántartás, semmilyen ellenőrzés nem volt annak látszólagos igazolására sem, hogy az intézet komolyan kezelte volna üzleti feleinek befizetéseit.

Érdekes, hogy az Aurora egyik Kolozsváron tartózkodó, Velea nevű igazgatója bűnvádi fejelentést tett a biztosító három ügynöke, Szabó, Bálint és Grünberg ellen, akik szerinte nem számoltak el a vidéken felvett pénzekkel.

Itt említi meg, hogy a tábla vádtanácsa ma tárgyalta a tordai törvényszék vádtanácsának határozatát, mely szerint ez elrendelle az „Amerika” biztosító igazgatóinak, dr. Baróti Istvánnak, Craciunas Joannak és Scheitzer Johannak vizsgálati fogságát. A tábla vádtanácsa indokoltan találta a biztosító három igazgatója ellen kiadott letartóztatási végzést és helybenhagyta a tordai törvényszék vádtanácsának a határozatát.

A törvényszék vádtanácsa jóváhagyta az „Aurora” biztosító igazgatójának letartóztatását

Folyik a vizsgálat az Aurorp ellen beadott feljelentések ügyében. A tábla jóváhagyta a tordai „Amerika” igazgatóinak letartóztatását

(Cluj-Kolozsvár, október 16. Az Uj Kelet tud. Néhány héttel ezelőtt megemlékeztünk arról, hogy a kolozsvári ügyészséghez több bűnvádi feljelentés érkezett az „Aurora” biztosító ellen, melyben a feljelentők súlyos vádakkal illetik az intézet igazgatóit, akik a feljelentések szerint nem teljesítették felelősként vállalt kötelezettségeiket. Az igazgatók ugyanis csak a biztosítási illetékeket inkasszálták pontosan, míg a lejárt kötvényeket már nem fizették ki.

A Fericea, Amerika s a többi biztosító bíránnya után mindenki azt várta, hogy most az „Aurora” biztosítóra kerül a sor. Valóban a szombatesti órákban letartóztatták Potra Joant, az intézet egyik igazgatóját. Az eddigi zugbiztosító botrányoktól eltérően azonban Potrát nem a biztosító üzemei következtében, hanem csalás és sikkasztás vádjára miatt helyezte az ügyészség előzetes letartóztatásba. Potra ugyanis még hónapokkal ezelőtt 12 ezer lejt vett fel a kolozsvári Erdélyi Banktól, tudatában annak, hogy az összeg nem az „Aurora” címére, hanem a kolozsvári Aurora biztosító részére volt átutalva. Potra visszaélt az Erdélyi Bank tisztviselőjének tévedésével s ezt mi sem igazolta jobban, mint az, hogy amikor a bank tisztviselője a tévedésre rájött, hiába kérte vissza a 12 ezer lejt, Potra nem volt hajlandó azt visszafizetni.

Az eljárást megindították, Potrát a rendőrség átkuserte az ügyészségre, majd Dragusan vizsgálóbíró kezdte meg kihallgatását, melynek eredményeképpen az Aurora biztosító igazgatóját előzetes letartóztatásba helyezte. A törvényszék vádtanácsa ma tárgyalta Potra letartóztatási ügyét és Birnescu ügyész vádbeszéde alapján elrendelte Potra vizsgálati fogságának megkezdését. Potra sikkasztási bűnügyével párhuzamosan Dragusan vizsgálóbíró az „Aurora” biztosító ellen banyújtott bűnvádi feljelentések ügyében is folytatja a vizsgálatot. Már eddig is megállapítást nyert, hogy jelenleg az „Aurora” biztosító név alatt nem egy, hanem két intézet működik Románia területén. Egyiknek Galatzban, a másiknak pedig Ploestiben van a székhelye. Potra Joan a galacinak igazgatója, a ploestinek pedig ügynöke volt. A vizsgálat során megállapítást nyert, hogy a biztosító székhelyének Ga-

litzban, a másiknak pedig Ploestiben van a székhelye. Potra Joan a galacinak igazgatója, a ploestinek pedig ügynöke volt. A vizsgálat során megállapítást nyert, hogy a biztosító székhelyének Ga-

Véget ért a kommunista-pör tárgyalása

Mára, vagy holnapra várják a hadbírószak ítéletét

(Cluj-Kolozsvár, október 16. Az Uj Kelet tud.) A kommunista per kedd reggeli tárgyalásán Negulescu ügyész replikázott az idestova két hete húzódó védőbeszédre. Negulescu hangsúlyozta, hogy a per védői egyebet sem tettek, mint téves állításokkal igyekeztek elferdíteni az igazságot és a külföld előtt úgy állítani be az országot, mintha az a munkásság börtöne lenne. A kommunizmus veszélye nemcsak Romániát, hanem az egész világot fenyegeti és mindenütt küzdenek ellene.

Az ügyész fentartja a vádat

Ezután alméleti részre lépett át Negulescu kapitány és a kommunizmus, bolsevizmus és anarchizmus tételeit fejtegetve azt a kijelentést teszi, hogy ez a három mozgalom semmiben sem tér el egymástól. A vöröségély és a munkásmozgalmi egyéb szervezetek a forradalom előkészítésén dolgoznak. Majd a per tulajdonképeni anyagára tér vissza. A vádat teljes egészében fentartja és kéri a vádlottaknak a Marzescu-törvény 1. és 11. paragrafusai alapján való szigorú al-

ítélését.) A Phöbus-gyári sztrájk résztvevői ellen a 7. és 12. paragrafus alkalmazását kéri.

Patrescanu védőügyvéd szóal fel ezután és arra kéri: az elnököt, utasítsa rendre az ügyészt, aki hazugsággal vádolta meg az ügyvédeket. Ez meg is történt. Ekkor Patrescanu rendkívül hűvös támadást intéz a kormány ellen, amiért Pacala tábornok őt is megintti.

Ezután került sor Nicol Constantin beszédére, amelyben a királyi ügyész replikájára válaszolt. Nicol többek között a következőket mondotta:

Nicol védő replikája

— Nagyon nehéz helyzete volt a védelemnek a perben, mert egy atmoszférát kellett eloszlatnia, amelyet mesterségesen kreáltak a szerencsétlen vádlottak feje köré. Nem a hadbírószak verdiktjéért folyik itt a küzdelem, itt egy gigantikus harc folyik ezredek óta mult és jövő között s a védelm magasra hivatása az, hogy a jövő mellé álljon a korhad mult képviselőivel szemben.

Ezután Nicol mozaikszerű képét adja az egész pernek, jogi fejtegetésekkel fűszerezi a vád által irkminált pontokat. Hangsúlyozza, hogy az egységes szakszervezeteket nem lehet kommunista tüzfészeknek tekinteni, mert Romániában kommunista párt létezik, amelyet törvény alapján nem szüntettek be. Kitér a segélyszervezetekre. Cáfolja, hogy a vádlottak a külfölddel lettek volna összeköttetésben, majd az 1. és 11. paragrafusokkal foglalkozik. Kimutatja, hogy a két paragrafus kombinálása jogilag lehetetlen, mert az egyik paragrafusban megjelölt bűncselekmények kizárják a másikat. Védőbeszédének befejezéseként a vádlottak felmentését kérte.

A vádlottak utolsó szava

Vicol szavai után a vádlottak emelkednek egyenként szólásra és az utolsó szó jogát terjesztik elő védekezésüket. Elsőnek Kertész Rezső dr. szólal fel, aki tiltakozik az ellen, hogy a vádbeszédben újabb két vádat hangoztatnak ellene, a mellyel a vádat nem is foglalkozott. Negulescu kapitány azt állította, hogy ő Rozvánnal és Ullmannal együtt vezetője volt a munkásmozgalomnak. Ez nem

felel meg a valóságnak. A tanúkihallgatások is igazolták ezt. Részletesen tér ki a vádra és felmentését kéri. Ullmann Sándor hangsúlyozza, hogy három semmiféle mozgalomban nem vesz részt. Dr. Szántó Dezső kijelenti, hogy az ügyész olyan vádakat impudál neki, amelyekről a vádirat sem beszél. Cikkekkel saját gyönyörűségért fordít, a L'Humanité pedig azért olvassa mert járnagyváradi újságíróklubba. Semmi törvénytelen dolgot nem követett el, felmentését kéri.

Novi Rudolf, Klein Ödön Phöbusgyári munkások, Gubics Adám akit Gembáccal és Bucovánnal való összeköttetéssel vádolnak, Kővári, akinél Tordai lakott, Schmidt István és Bereczki munkások ugyancsak felmentésüket kéri.

Aradi Viktor röviden beszél éselmondta, hogy husz év óta szerepel a nyilvánosság előtt és mindig eszmék teoretikusa fejt ki aktivitást. A nyilvánosság előtt mindig az egyetlen fegyverrel: a szellem erejével küzdött és ennek az aktivitásnak a során alakította meg a román munkássegélyező szervezetét is. A szerencsétlenség, a nyomor ellen fegyverkezett fel ez a szervezet, mely akkor is működni fog, ha ő elitélik. És hogyha ez az ítélet elhangzik, a börtönben ültetés csak egy új energiaforrás lesz arra, hogy eddigi működését változatlanul folytassa tovább.

Avramescu Dávid és Haia Lipschitz hangoztatják, hogy csak meggyőződésük miatt indult ellenük hajsza.

— És ezért — mondta Avramescu — büszke vagyok, hogy itt ülhetek, hogy ismerve munkásosztályom nyomorúságát, egész erőmmel tesvéreim sorsának feljavításán dolgozhatom.

Ezután Pacala tábornok felfüggesztette a tárgyalást, amelyet szerdán reggel folytatnak. Dr. Rozvány Jenő, Müller Kálmán és Imri Petre fogják utolsó védekezésüket elmondani és ezután a hadbírószak ítélethozatalra vonul majd vissza. Az ítélet kihirdetését a mai napra várják.

Hirdessen az Uj Keletben

Végeladás

nélkül is olcsón vásárol a

Schwarz Jenő utóda

posztóáruházban Cluj, Str. Regina Maria 14.

Az erdélyi Keren Hajjeszód-kampány új módszerei

(Cluj-Kolozsvár, október 16. Az Uj Kelet tudósítójától. A vasárnapi KH konferencián dr. Jehuda Wilensky nagyborszábasu előadást tartott az új módszerekről, amelyeket az idei Keren Hajjeszód-kampány alkalmával alkalmazni fognak. Dr. Wilensky referátumában többek között a következőket mondotta:

Az Uj Keren Hajjeszód-kampányra egy új rendszer bevezetését javasoltam, amelynek végcélja elsősorban az, hogy a lehető legrövidebb idő alatt Erdély helységeinek minél több, lehetőleg összes zsidóját bevonjuk a Keren Hajjeszód munkába, a hozzájárulásokat fokozzuk és azokat még a kampány folyamán teljes egészükben be is váltjuk. Ez az elv természetesen rendkívül nagy és intenzív munkát követel, amelynek keresztülvételéhez mindenképp olyan emberekre van szükség, akik a propagandával hivatászerűen foglalkoznak.

En magam négy munkatársat hoztam magammal, neves férfiakat, akiknek a cionista munka alapos ismerői. Természetesen ezekkel egyidejűleg az önkéntes erők intenzív közreműködésére is szükség van. A propagandisztikus munkálatok előkészítése után házról-házra kell járniok az embereknek és delegátusainkat a helyi ismeretek feletti rendelkezők kell, hogy támogassák utjukon. Az akciónak nem szabad hosszú ideig elhúzódnia. Minél aktívabb munka, minél rövidebb idő alatt! — ez a jelszó.

Az erdélyi akció a zsidó naptár szerint fog lefolyni és eszerint kell számítani a befizetett járulékokat is. Amit erre az évre már befizettek, azt az összeget beszámítják az új fizetési teljesítményekbe. Ilyen módon ott is lehet dolgozni, ahol az akció közvetlenül a mostani kampány előtt fejezték be.

2. Az öt éves jegyzéseknek még mindig fennálló rendszerével teljesen szakítani kell. Ez a rendszer ugyanis céltalan. Az öt éves jegyzési rendszert 1920-ban, a Keren Hajjeszód alapítása alkalmával vezették be, abban a hitben, hogy öt év alatt össze lehet hozni egy 25 millió font sterlingnyi alapítványt. Különböző okokból azonban — véleményem szerint, azért mert nem helyesen szervezték meg az ügyet — ez a terv nem sikerült. A Keren Hajjeszód kényszerülten olyan alappá változott, amelynek feladata a palesztinai ujjáépítés évi költségvetését fedezni. Az alapnak tehát bármily formában, még sok évig fenn kell állania mindaddig, amíg azt Palesztina ujjáépítése megköveteli. Ezért tehát a Keren Hajjeszód hozzájárulásai csak évi hozzájárulások lehetnek.

Az új akciónak két eredményt kell hoznia. 1. Az adakozók számának növekedését (biztos vagyok afelől, hogy még ebben az évben legalább is megkétszereződik a jegyzések száma). 2. A járulékok felemelését. Biztosan tudom, hogy nem az erdélyi zsidók adakozó készségén múlt az, hogy ebben az ország részben mindössze 24 lej esik egy zsidóra. A hiányos módszer okozta inkább az eddigi

tapasztalt jelentéktelen áldozatkészséget. A számításom szerint az első évben legó alább 12 ezer fontot kell elérnünk.

Beszűnteljük a jegyzések által való kötelezettséget és bevezetjük az egész évi járuléknak azonnal való teljes kifizetését. Az eddigi rendszernek egyik nagy fogyatéka, hogy a jegyzett összegeket részletekben kellett inkasszálni. A jegyzett összegek ilyen módon tehát egyszerűen elvesznek. Azt sem lehet állítani, mintha a Keren Hajjeszód javára kötelezettséget vállalt emberek nem szívesen tennének eleget ennek a zsidó köteletségnek. Legtöbb esetben egyszerűen elődázák a fizetéseket, amelyek a végén annyira összegyűlnek, hogy szinte képtelenség inkasszálni.

Abból a szemponthól indulok ki, hogy a Keren Hajjeszód nem alamizsna, hanem intézmény, amely járulékait, ha teljesen önkényesen is történnek, adózásnak tekinti. Minden zsidónak szabadságában áll adni, vagy nem adni. Azonban ha adakozik, tegye ezt ugyan azzal a kötelezőérzettel, mintha egy államnak fizetne. Herzl szava szerint „utban lévő állam“ vagyunk és aki elismeri, a zsidó otthon ujjáépítésének szükségét Palesztinában, annak teljesítenie is kell kötelességét az otthonnal szemben és pedig polgárhoz méltó módon.

A legtöbb országban sikerült keresztülvinnem, hogy a járulékokat azonnal kifizessék. Ha azonban ez nehezebbé esnek az illetőnek, mert nem rendelkezik momentán anyagi pénz fölött, mint amely nyíre vállalkozott, akkor az illető az összeg egy részét megfizeti, a fennmaradó összegből pedig váltót ad. Tapasztalatom tudom, hogy az ilyen javaslat felett eleinte gúnyolódnak, talán felháborodással vissza is utasítják. Ha azonban a Keren Hajjeszód emberei felvonnatják azokat az etikai érveket, amelyek a gyűjtésnek ilyen módját is szükségessé teszik, akkor az a zsidó ember, aki át van hatva az erec jisraeli eszmétől, a végén szívesen fogja teljesíteni a váltó utján való kötelességét. A regátban újdául már teljesen megszűnt a jegyzések szisztémája. Nincs jegyzés, nincsenek kötelezettségek, nincsen inkasszó, költség. És még egy előnye van a váltóval való fizetés rendszerének. A jegyzési kötelezettségeken, legyenek bármilyen realizálhatók, ezzel szemben a váltó könnyen realizálható. Nem eszközök hiányát, azonban lehelvezzük a londoni Jüdische Kolonial banknál, amely azonnal 60-70 százalékot fizet ki palesztinai valutában. Az a zsidó, aki arra határozta el magát, hogy Palesztina javára adakozik, nyilván azt is akarja, hogy pénze minél előbb eljusson Palesztinába.

Az országos választmány

A vasárnapi Keren Hajjeszód konferencia alkalmával megválasztott országos választmány

szágos választmány mévsorát itt közöljük:

Hirschfeld Mór, Jellinek József, Mairovitz Márton, Rosenberg Artur, Szenes Henrik (Arad); dr. Friedmann Márton, Grün Géza (Blaj); dr. Agai Andor, Dux Mór, Rosenzweig M. Jehuda, dr. Weinberger Manó (Dej); Boskovits József, Boschan Géza, Diamant Izsóné, Farkas Józsefné, Gentler József, Hochmann Jakab, dr. Klein Miksa, Léb Miksa, dr. Leitner Fülöp, Schwartz Miksa, Schwartz Jakab, Sennestieb Hermann, Szenes Károlyné, Szabó Jenőné és dr. Weiss Fülöp (Cluj); dr. Ligeti Sándor, Révész Mór, Schwartz Zsigmond (Diciosanmarton); dr. Laufer Andor, dr. Szegő Ernő (Deva); Berger Nándor, Feiler Dezső, Mihalovici Jonel, Nussbaum Vilmos és Sebesi Izsó (Brasov); dr. Halberg Gyula (Bistrita); Mendel Mór és dr. Róth Ernő (Caransebes); Ábrahám József és Löwy Lipót (Hateg); dr. Berdach Henrik, dr. Kirschner Arnold, dr. László Mór és Neumann Hugó (Lugoj); Göttesmann Vilmos és Szőlősi Zsigmond (Odorheiu); Balázs Vilmos id. Charap S., Ghermansky I., Balázs Adolf, Engel Jeremiás és Löwy Armin (Gheorgheni); dr. Bárdos Imre, Epstein Samu, Friedmann Hermann, dr. Geist Renée, Katz Rudolf, Katz Rudolfné, dr. Kohányi Rezső, Reich József, Silbermann József, Stern S. Endre, Rippner Farkas, dr. Váradai Odón, dr. Winkler Mórné (Oradea); dr. Ábrahám Józsefné, dr. Molnár Jenőné (Petroseni); Fírel Vilmos, dr. Keppich József és Steuer Imre (Reghin).

Jelentés:

A Magyar Színház moziigazgatósága fokozni akarja azt a sikert és hatást, amit az

Elsodort emberrel

elért s ezért a jövő héten be fogja mutatni Amerika egyik legújabb és legrandiózusabb filmsodóját, melynek címe:

A varázsló

Fähndrich Mayer (St. Gheorghel); Farkas Saul, dr. Fried Ábris (Sighet); dr. Dezső Hugó, Friedmann Ábrahám, Klein Bernát, Lebovits Mór (Resila); dr. Jordán Viktor, Prinz József, dr. Schwartz Lajos, Schiffer Jeromos, dr. Steinberger Ernő (Sámar); dr. Antal Sándor és Grünberger József (Sibiu); Darvas Mór, dr. Bréger Sámuelné, dr. Erdélyi Emil, Hirsch Simon, Kohn Márton, dr. Krausz Mór, Német Zsigmond, Révész Zsigmond, Sennestieb Jenő (Targu-Mures); Charmanz Haav, Deutsch Jakab, dr. Drechsler Miksáné, Häring Guszláv, Holländer Miksa, Klein Viktor, Ländner Armin, Márton Béla, dr. Pollatsék Vilmosné, Polgár Adolfiné, dr. Roth Dezső, dr. Róth Dezsőné, dr. Nöbel Sándor, Rotinbart Jakab, Schulz Arnold, Vermes Ernő, Wolf Izidor (Timisoara); Lindenfeld Miksa (Tileagd).

Letartóztattak egy volt körjegyzőt, aki erettségi állampolgársági és más hivatalos okmányokat hamisított

(Cluj-Kolozsvár, október 16. Az Uj Kelet tudósítójától. A kolozsvári rendőrség egy okirathamisító szövetkezetnek jutott a nyomára. A rendőrség nagy körültekintéssel és titokban folytatta a nyomozást, amelynek eredményeképpen a késő esti órákban a Str. Hasdeu I szám alatt letartóztatták Radu Florian volt szentkirályi körjegyzőt.

A rendőrprefektúra büntető osztálya informátorai segítségével értesült arról, hogy a str. Hasdeu I szám alatt egy volt állami hivatalnok valóságilag iparszerűleg foglalkozik közokiratok hamisításával s már számos hamisított állampolgársági, iskolai bizonyítványt, anvakönnvi kivonatot és más szükséges okiratot bocsátott rendelkezésére mindazoknak, akik azt jól megfizették. Dreghiciu rendőrigazgató egy polgári rendőrt küldött el a str. Hasdeu I szám alatti okirathamisítógyárba, ahol a gyanúsított Radu sógoránál egy kolozsvári cipésznél bérelt butorozott szobát.

Demeter Béla magántisztviselő vagyok, — mutatkozott be a titkosrendőr, — majd előadta, hogy iparigazolványt szeretne kiváltani s az ahhoz szükséges okmányok beszerzése végett egyik közös ismerősük hozzá utasította.

Remélem, nem fog sokba kerülni, — tette még hozzá a detektív, hogy minden gyanút eloszlasson.

Egy állampolgársági igazolványt 500 lejért csinalok meg önnek, azzal aztán még bankot is nyithat, — mondotta tréfásan Radu.

A meggyezés megtörtént s Radu

Florian íróasztalának egyik fiókjából szabályos állampolgársági nyomtatványt vett elő, szépen kitöltötte az összes rubrikákat, egy másik fiókból elővette a szükséges bélyegzőket és végül aláírta a nevét: Florian Radu, secretar cercuar.

A corpus delictivel kezében, Dreghiciu rendőrigazgató személyesen jelent meg a közokirathamisító gyárban, ahol számtalan állami nyomtatványt és bélyegzőt talált felhalmozva Radu íróasztalában. Rövid vallatás után Radu beismerte, hogy ő a nyomtatványok és bélyegzők tulajdonosa, azonban további felvilágosítást nem volt hajlandó adni. Sógorára együtt a rendőrprefektúrára kísérték, ahol maga Mihai prefektus kezdte meg kihallgatását. A volt körjegyző azonban ezúttal sem volt hajlandó büntetésait vállalni azokat megnevezni, akiknél hamisított okmányokat adott el. A rendőrség tovább folytatja a nyomozást, amely széles körre terjed ki. A büntív számai Biharmegyébe vezetnek. Valószínűnek tartják, hogy a közeli napokban fény fog derülni arra is, hogy Radu Kolozsváron kikérel tartott fenn öszszeköttetést.

Az Uj Kelet nagyváradi előfizetői és hirdetői szíves figyelmébe! Tisztelettel értesítem az Uj Kelet nagyváradi előfizetőit és hirdetőit, hogy lapunk fiókkiadóhivatalát augusztus hó 20-tól kezdve Rimanóczy-u. 4. szám (I. em.) helyeztem át Az Uj Kelet érdekében történő mindennemű értesítések, panaszok vagy megkeresések ide küldendők. Kiváló tisztelettel Blum Zsigmond.

Speciális városi és utikabátok, külföldi Ia. nappabőr kabátok, őszi trenchcoatok Ia. teveszőr béléssel.

NEUMANN M. CLUJ, FÖTÉR 14. PÉRFI ÉS FIURUHAARUHAZ.

UNIO vegyileg fest és tisztít!

Felhívjuk a t. közönség figyelmét a Postakert-u. 7. új fiókkülfizletünkre

Szerda, 1928 október 17.

Newyork munkában... A Graf hat óra... A Graf számítás... Baltimore Zepelin... A léghajó... Nem sok... A repülő... Posta 20 %

Az óriás-Zeppelin befejezte diadalmas útját

A két napi várakozástól felizgatott tömeg Lakehurstban áttörte a rendőrkordont s egyrésze felkapaszkodott a léghajóra. sajtónyilatkozatok a Zeppelin utjáról és jelentőségéről. A francia sajtó lekicsinyeli a Zeppelin teljesítményét

Newyork, október 16. Már a mai számunkban jelentettük, hogy a Graf Zeppelin, mely az óceánon hatalmas viharba került, tegnap delután megjelent Amerika fölött. Megérkezése az amerikai levegőbe 24 órást szenvedett, ennekellenére is azonban viszonylag eléggé jó állapotban vívta meg harcát a dühöngő elemekkel, amelyeknek egy repülőgép minden bizonytalansága lett volna.

A Graf Zeppelin tegnap delután félhat órákor (európai időszámítás szerint fél 11 órákor) végül is simán leszállt a lakehursti repülőtéren, miután előbb 12 órát tartózkodott a levegőben és ezzel a teljesítményével az időtartama való repülésben világrekordot állított fel.

A Graf Zeppelin tegnap amerikai időszámítás szerint 15 óra 45 perckor pilantott meg Virginia államában, a Charlesok fölött. Amikor a Graf Zeppelin Amerika levegőjébe ért, a hajó parancsnoka szikratávírat útján kért engedélyt az amerikai tengerészeti hivataltól, hogy a német léghajó elrepülhessen Washington fölött. Az amerikai haditengerészet vezetője haladéktalanul megadta az engedélyt.

Baltimore lakossága, amikor a Graf Zeppelin megjelent a város fölött, kitódult az utcákra és háztetűkre. Baltimore a léghajó Philadelphia irányába repült tovább. Ezt megelőzőleg a hajó parancsnoka szikratávíron érdeklődött a lakehursti léghajóállomásnál az iránt, hogy a léghajó kijáratára szükséges 600 négyzetméternyi ballonburkoló anyagot megkaphatja-e.

Washingtonban szintén rengeteg ember várta a léghajó megérkezését.

Coolidge elnök, amikor jeleztek a Zeppelin megérkezését, maag is lement az utcára és a tömeg közé vegyülve nézte a Zeppelin elvonulását.

A léghajó nemsokára Newyork felé érkezett, majd Lakehurst felé vette útját. Lakehurstban óriási néptömeg várakozott a léghajóra. A tömeget a léghajócsarnoktól karhatalom szorította el és egyben szigorú parancsot adtak ki a dohányszál ellen is, nehogy a száraz fű meggyulladjon és így a léghajó leszállásánál valamilyen katasztrófa támadhasson.

Nemsokára kinyitották a léghajócsarnok kapuit is, amelyben az amerikai tengerészeti kormányozható ballonjai vannak elhelyezve. A csarnokban bőséges hely volt a Graf Zeppelin számára. A csarnok kapuiból négyszáz matróz várta készenlétben a léghajót. 23 óra 10 perccel mutatott az óra, amikor végre a Graf Zeppelin megérkezett a lakehursti repülőtérről, és szép lassan leereszkedett Amerika földjére.

A repülők üdvözlésére magas amerikai hivatalnokok jelentek meg s a megérkezés pillanatában Lakehurst rádióállomása közvetítette Eckener doktornak Hindenburg elnök és Müller Franken birodalmi kancellár üdvözlő szikratávíratát. Ugyanekkor érkezett meg Köhl kapitány szikratávíratja is, amely a következő mondatot tartalmazta: „Graf Zeppelin te ehhez mégis csak jobban értesz! Szívvelyes üdvözlés Köhl kapitánytól.”

A léghajó körül tolongó közönséget a katonaság és rendőrség kordonya a legnagyobbról erőfeszítés árán tudta csak visszatartani.

Már a leszállás előtt jól lehetett látni, hogy a repülőgép felülete meg van rongyolva, sőt a szakértők azt is megállapították, hogy a léghajó magassági kormányának fele hiányzik.

Amikor a léghajó Lakehurstban földet ért, a tömeg óriási óvációban és hurrákban tört ki. A zenekarok az amerikai és német himnuszot játszották, Walker polgármester, valamint az admirális és a repülésügyi államtitkára üdvözlő beszédeket mondtak Eckener doktorhoz. A léghajó megérkezését Lakehurstból telefonon jelentették a Schenectady-i leadóállomás programbemondójának, amely a jelentést rögtön továbbította az állomás hallgatóinak.

Jeleszó, hogy tizenöt amerikai lap külön telefonvezetékkel építettet eből az alkalomból a lap szerkesztőségétől Lakehurstig, hogy pillanatnyi késedelem nélkül kapja meg a híreket.

A Schenectady-i rádió leadóállomás 12 óra után azt közölte hallgatóival, hogy a Graf Zeppelin már bekerült a léghajócsarnokba. Jelentette egyben azt is, hogy a tömeg oszladozóban van és ezzel a Zeppelinről szóló híradások egyelőre befejeződtek.

A német technika nagy diadala az egész világon osztályon és általános örömet keltett, egyedül a francia sajtó az, amely direkt ellenszenvesen foglalkozik a némelek nagy teljesítményével. Az „Intransigeant” többek között azt a hírt kürtöli világra,

hogy a spanyol kormány egymillió-kétszáz ezer márkára megvásárolta a Graf Zeppelint. Természetes, hogy ez pusztán jeltetés, amelyet Berlinből erőltetesen megajólnak.

A „Liberté” a francia aviatika egyik kiváló szakértőjének nyilatkozatát közli, a kinek véleménye szerint ez az út a Zeppelin kudarcát mellett tesz bizonyosságot. Az Intransigeant még azt is megjegyzi, hogy a Zeppelin teljesítménye a jelenleg hajóközlekedés eredményeinek alatta marad.

Páris, október 16. A Le Petit Parisien lakehursti tudósítása szerint a kétnapi várakozástól felizgatott tömeg a léghajó érkezése pillanatában áttörte a kordonokat s a rendőrség alig tudta szabaddá lenni a teret a léghajó leszállása számára.

Amíg a Zeppelin lerögzítése folyt, a kordonok újra áttörte a fegyelmetelen amerikai közönség egy része, mintegy százán felkapaszkodtak a léghajó fedélzetére.

A rendőrség gummibotokkal ütötte le a ki-váncsiskodókat a Zeppelinről s közben sajnos a léghajó néhány utasának is kilyutott a gummibotok ütéseiből. A vámhivatalnokok aztán annál udvariasabban bántak az utasokkal. Senkinek mállhát fel nem bontották s a vámolás szóbeli kérdésekre adott válaszadással már befejezt nyert.

Eckener dr., főmérnök a leszálláskor meghalgetta a gépészek és montőrök jelentéseit s kiadta az utasítást a léghajónak a csarnokba való vontatására. Ezután nyilatkozott a sajtó képviselőinek az óceánrepülő utról. Kijelentette, hogy ezzel az uttal demonstrálnia kellett, hogy a Zeppelin megbirkózik a legrosszabb időjárással is s ezért nem volt szar-

bad neki várnia az uttal, míg kedvező időjárásjelentéseket kap az egész utvonalteljes hosszáról ami az előrehaladott őszi évszakban a lehetőséggel határos. A léghajó Eckener szerint kitűnően végezte feladatát.

Sérülése ellenére, egy pillanatig sem volt kétséges kormányozhatósága és előrejutása. A sérülésen fián, Knus Eckeneren kívül még másik négy szakértő dolgozott csúngve 1500 méteres magasságban, több, mint öt órán át.

Az óriásléghajó biztonságát mutatja az is, hogy az utasok a sérülést csak órákkal később tudták meg, amikor úgy ahogy már kijavították. Ő maga személyesen ment ekkor át az utaskabinokon s látta, hogy senki sem ijedt meg.

Rosendahl amerikai kapitány a Los Angeles amerikai léghajó parancsnoka, aki maga is utasként résztvett a Zeppelin Amerikába vezető útján, a lapok munkatársai előtt kitűnően mondotta a léghajót. Felkesedéssel nyilatkozott Herrera spanyol ezredes is a Zeppelinről, a melyet a spanyol-délamerikai légi társaság Madrid-Buenos Ayres-i óceánrepülő utra a spanyolok szeretnének megvá-

Nagyvárad intermaris bizottsága szabálytalanságokat keres a régi tanács működése körül

(Oradea Nagyvárad, október 16. Az Uj Kelet tudósítójától). A napokban kinevezett nagyvárad intermaris bizottság pár nap óta állandó permanenciában van és a felosztott városi tanács működését kontrollálja. A keddi ülésén izgalmas napja volt az intermaris bizottságnak, amikor is a városi villamosműveknél történt restauráció költségeit vizsgálták felül. A nagyvárad villamosműveknél ugyanis a múlt évben nagyobb javítások váltak szükségessé. Egy elromlott generátor helyett új gép beállítását határozta el a régi rezsim állandó bizottsága, amely dr. Simona György és dr. Bizáini Miklós állandó választmányi tagokat ki is küldte Prágába, hogy a szükséges gép megvásárlása körüli tárgyalásokat levezesse.

Az intermaris bizottság előtt dr. Bizáini Miklós számolt be az utról és bejelentette, hogy a villamosműveknél végzett javítások 600 ezer lejt emésztettek fel. A jelentéshez elsőnek Craiovanu Eugén szökött hozzá, aki kételyének adott kifejezést a tekintélyes összeg kiadásának szükségességét illetően és kijelentette, nem tartja valószínűnek, hogy a prágai utazás nélkülözhetetlen lett volna a javítások érdekében. Az egész prágai utatnak szerinte kéjtutás-jellege van. Egyébként is tudomása szerint a villamosművek biztosítva vannak úgy, hogy a gépek romlása miatti kárt a biztosító intézetten kell behajtani.

Dr. Mocan Miklós, nem azonosította magát Craiovanu éleshangú felszólalásával. Nézete szerint sokáig húzódo per fog keletkezni abból, ha az ügyet ilyen utra terelik. Javasolja, hogy mér-

Megnyílt
Papp & Felszegi
legelegánsabb uridivatáruháza
Cluj, Piata Uniril 14.
Erika cipőüzlet mellett.

sárolni.
Egyedül dr. Heiner, egyik new-yerseyi revü szerkesztője elégedetlen a teljesítménnyel s azt mondja, hogy sohasem fog többé léghajón utazni.

Az a kifogása, hogy az út alatt a kabinokban a hőség túrheterlen volt. Hibáztatja, hogy a ventiláció a léghajó motorjaival áll összeköttetésben, mert amikor nem dolgoztak az összes motorok, a megfulladás veszélye fenyegetett. A szerkesztő saját kijelentése szerint százhatsvan tengeri utat tett meg s most bünbánóan ismét visszatér a hajóutazáshoz.

Nyilatkozott még Brandenburg, a birodalmi közlekedési minisztérium miniszteri tanácsosa is, aki szintén kiemelte a léghajó előnyeit a repülőgép felett. A léghajó utközben biztonságosabb, mert időjárásjelentéseket jobban fel lehet fogni, mint a repülőgép felvevőkészülékével. továbbá motorhibák mellett is továbbfolytathatja az utat. Brandenburg szerint a léghajón legalább olyan jól lehet aludni, mint akármelyik vasúti hálókocsiban. Hibája mindenesetre, hogy rendkívül sokba kerül építése és hogy lassabb, mint a repülőgép.

nők-szakértő bizottságot küldjenek ki annak felülvizsgálására, hogy szükség volt-e a villamosműveknél olyan méretű restaurálására, ahogyan azt a felosztott városi tanács tette.

Az intermaris bizottság elfogadta dr. Mocan javaslatát és dr. Craiovanu Jenő és dr. Prodán városi ügyészt bizta meg a vizsgálat vezetésével.

— Menetközben is rádiózhathatnak a bécsi rendőrautók. Bécsből jelentik: A bécsi rendőrség nemrégiben szofzálataba állította a rádiót. A rendőrigazgatóság épületében a Schottenring-on már működik a leadó és felvevő állomás, amelynek az a feladata hogy telefon vagy távirózavar esetén a bécsi rendőrigazgatóság érimkezésben maradjon a tartományok fővárosainak rendőrségével. Most a főváros egyes kerületeinek rendőrállomásait is felszerelték rádiókészülékkel, sőt olyan apparátust is kapcsolnak hozzá, amely fényképeket továbbít. Az uccákon rohogó rendőrségi autobilokkal érdekes kísérleteket végzett a bécsi rendőrigazgatóság. Ezekre a kocsiakra felszerelték a leadó és felvevő rádiókészüléket és kipróbálták, hogy utközben a rendőrségi rádiókészültségek az autobilokról érintkezhetnek-e a központtal, aminek nagy fontossága van az uccai zavargások idején, mert a készültségek segítséget kérhetnek és a központ utbaigazíthatja őket, hogy hol van veszedelem. A legélénkebb forgalmu uccákon és tereken próbálták ki az autobilokra szerelt rádiót és a kísérletek az uccázaiban is jól sikerültek.

Hirdessen az Uj Keletben

nház
ni akarja
amit az
er-rel
éten be
a egyik
őzusabb
cime:
sló
Farghel: Far-
Sighet): dr.
hám, Klein
); dr. Jor-
Schwartz
Steinberger
or és Grün-
s Mór, dr.
élyi Emil,
dr. Krausz
Zsigmond,
res); Char-
Drechsler
Holländer
er Armin,
Vilmosné,
ó, dr. Roth
Ernő, Wolf
ald Miksa
aki
atalos
fiókjából
nyomat-
tötte az
k fiókból
zöket és
ét: Flo-
Dreghin-
sen jelen
gyárban,
ntatványt
va Radu
atás után
romtatvá-
sa, azon-
nem volt
t a ren-
ol maga
k kihalt-
azonban
vintársait
akiknek
endőrség
amely
ügyszá-
alószin-
apokban
gy Radu
m ősz-
előfizető
Tiszte-
nakvív-
ogv la-
tus hó-
szám (1.
érdeke-
esítések.
ide kü-
m Zsig-

mét a
nkre

Postai küldeményeknél
20% engedmény!

Vegyileg fest, tisztít CZINK, Cluj.

Postai küldeményeknél
20% engedmény

HIREK

Az Uj Kelet az egyetemes erdélyi és bánáság zsidóság napilapja.

Főszerkesztő: Dr. Marton Ernő.
Feladat szerkesztő: Jámber Ferenc.
Az Uj Kelet cikkeinek utánnyomását csak terjesztő megjelölésével engedjük meg.

Meghalt Charlie Chaplin anyja. Newyorkból jelentik: A nagyokan halt meg Charlie Chaplin édesanyja az Egyesült Államok fővárosában. Hanna Chaplin a tizenkilencedik században Londonba vándorolt orosz-zsidó családból származott. A családot Thonsteinnek hívták. Charlie Chaplin tizenkilenc éves korában kijutott a londoni színházvilágba és egy másfélórós variété-társulathoz csatlakozott. A los angelesi filmvállalkozó, Mac Sennet révén a filmhez készült és gyorsan az amerikai publikum kedvencévé vált, majd az amerikai sikerek révén világhírré tett szert. Chaplin ma szerzője, rendezője és főszereplője legtöbb filmjének. Erőssége — eltekintve nagyszerű mimikájától és speciálisan amerikai komikumától — az a képessége, hogy látszólagos tréfaban annyi melancholiát, tragikumot és néma kétségbeesést tud megvilágyítani, amely a nézőt velejéig rázza meg. Chaplin jótékony természet és mindenkor hangsúlyozta, hogy ezt a tulajdonságát anyjától örökölte.

Eljegyzés. Glück Margit Margitha és Friedmann Zoltán Beregszász megyesek. (Minden külön értesítés helyett).

Kepes Böske (Tasnad) és dr. Löbl Adolf kolozsvári börtöngyász f. hó 14-én tartották eljegyzésüket.

Az Erdélyi Szemle új száma. S. Nagy László eleven és változatos iradalmi, művészeti, közéleti fejeletének új száma is érdekes tartalommal jelent meg. Bevezető cikke, mely szerint a városvásárhelyiek azt mondják, hogy nem a Petefi-házra tették az emléktáblát, valóságos szenzáció számba megy. De egyformán érdekesek ugy az erdélyi könyvekről írott beszámolóit, mint a lengyel unitáriusok 250 éves templomajtajáról írt cikke. A rendkívül olcsó lapot érdemes figyelemmel kíséreni s ahol még nem volt, oda megrendelni. Kiadóhivatal: Cluj-Kolozsvár, Cal. Victoriei 97.

A Román Opera művészet az Újságíróklubban. Csütörtökön, f. hó 18-án este fél 10 órakor a Román Opera művészei fognak az Újságíróklubban szerepelni. Az Opera 12 elsőrangú énekművésze és művésznője fog határos és nagyszerű dalokat, áriákat és kórusokat előadni a klub tagjai részére, változatos repertoárjukból. Az estélyen külön belépti díj nincs s arra a klub tagjait és vendégeiket ezuton hívja meg a klubvezetés. Szombaton este Gedeleon Ilonka és Horváth Elza az Opera primaballerinái és Horváth Adrienne énekművésznő fognak szerepelni a klubban. Orbai Zsuzska ugyanott rendezett képképzőművészeti kiállítását külföldben a nagy érdeklődésre való tekintettel két nappal 19-éig bezárólag meghosszabbította.

A legszebb legolcsóbb legegységesebb nyomtatványokat
megrendelhetni a
Cartea Românească
nyomdai műintézetnél — Cluj
Calea Dorobantilor No 14-16.
Kérjen árajánlatot

110 ezer lej kártérítés egy kis ijedtségért

Waiszlovics Emil legújabb kártérítési perel

(Oradea-Nagyvárad, október 16. Az Uj Kelet tudósítójától.) Különös érdekességű per folyik két nap óta a nagyváradai törvényszéken. Waiszlovics Emil, a Park szálloda tulajdonosa ellen folyik a per, akivel szemben mint felperesek Albertin Ferrera olasz hegedűművész és Eisner Alice budapesti zongoraművész állanak. Az ügy előzményei a következők:

Februárban az olasz hegedűművész estélyt adott Nagyváradon Eisner Alice zongorakísérete mellett. A művésznők a Park szállodában béreltek szobát, ahol különös baleset érte őket. A szoba csillara a mennyezetről az asztalra zuhant. Az asztalon feküdt az olasz művész hegedűje is. A zuhanó csillár nem tett

ugyan nagyobb kárt az értékes hangszerben de a csillárral együtt zuhanó tömlekek ráhullottak a hegedűre amelyen kisebb karcosítások okoztak. Annál meglepőbb volt, hogy az olasz és magyar művésznők hatalmas kártérítési igénynyel léptek fel Waiszlovicsal szemben. Az olasz művész 200 ezer lej kártérítést követelt a hegedű sérülése miatt. Még furcsább Eisler Alice követelése, aki állítólag rendkívül megijedt és rosszul lett a csillár lezuhanásától. Ezért 110 ezer lej kártérítést követel a Park szállodától.

A törvényszék kedden egésznapon tárgyalta a pert, amelyben valószínűleg ma hirdetik ki az ítéletet.

A belügyminisztérium akadályozza meg a Ferdinánd-király ut aszfaltozását

Le kellett állítani a munkálatokat, mert a minisztérium a Ferdinánd-király ut emelkedését szeretné ismerni

(Cluj-Kolozsvár, október 16. Az Uj Kelet tudósítójától.) Közel egy hónapja annak hogy a Ferdinánd király ut elején felszedték a köburkolatot az uca felén, hogy a köburkolatot bitumennel helyettesítsék. A forgalmat azóta az alig két és fél méteres még felbontatlan uttesten bonyolítják le. Mintegy két héten keresztül tartott ez az állapot, amikor is a város lakosságának nem kis csodálkozására az utépítő munkálatok egy szép napon megakadtak. A munkások abbahagyták a munkát. Érdeklődésünkre annakidején megtudtuk, hogy munkálatok beszüntetése azért történt meg, mivel annak folytatásához belügyminisztérium hozzájárulása is szükséges. A hozzájárulás kieszközölése érdekében pedig Mihályi polgármester és Simon tanácsos

Bukarestbe utaztak. A polgármester és Simon tanácsos tegnap érkeztek vissza Bukarestből azzal, hogy a kormány még mindig nem engedélyezte az utépítési munkálatokat. A minisztérium azt kívánja, hogy a mérnöki hivatal tervrajzot terjesszen a belügyminisztérium elé arról, hogy a Ferdinánd király-utnak milyen az emelkedése és az aszfaltozási engedélyt ettől teszi függővé.

A kormány kolozsvári félhivatalosa ma éles cikkben támadja a városi tanácsot, mert még mindig nem fejezte be a Ferdinánd király-ut munkálatait. A városi tanács azonban tehetetlenül áll a belügyminiszteri határozattal szemben, amely megakadályozza, hogy a városi munkálatokat legjobb belátásuk szerint végeztessék el.

Newyork élelmészési zavarok előtt. Newyork hatalmas élelmészési hálózatában súlyos zavarok állottak be. A város rendszerint csak napokra van élelemmel ellátva és ezt az ellátást az American Railway Expresscompany intézi. A társulat a háborúban alakult Newyork összes szállító cégeinek fuziójából. Hétszáz tehervagon élelmiszerrel szállít az Express Company a hatalmas városnak. Most azonban megakadt a vállalat üzeme, mert a társulat kocsisai bérharcba léptek. A vállalat vezetői nem rakhatták ki a vagonokat és letiltották a Newyork felé irányított vasuti kocsiakat. Százával állottak a vagonok a különböző newyorki pályaudvarokon és bennük romlott a hús, a főzelékféle és a gyümölcs. Öt napig tartott a sztrájk és ezalatt az élelmiszerárak erősen emelkedtek. A sztrájkot a munkások bérkövetelése idézte elő. A munkások ugyanis heti 3 dollár béremelést követeltek, amit azonban a vállalat nem akart megadni. Néhány napi tárgyalás után végül a munkaadók engedtek a munkások kívánásának és így Newyork városa elkerülhette az éhséget.

A tevé olcsóbb lett. Ebben a drágasági világban, ahol ugyszólván napról-napra felszöknek az árak, van egy árucikk, amelynek az ára nem felfelé, hanem lefelé megy. Ez az árucikk a tevé. Marseilből írják, hogy a technika terjedése hatott ilyen irányban a tevépiacon. Az autó ugyanis már az afrikai országokban is kezd terjedni. Marseilben például — így számol be a marseillesi kereskedelmi kamara jelentése — a szállítási jórészt a gépkocsik vették át. Amit eddig tevéháton szállítottak, azt most jóformán mind autók szállítják. Ma már félleg-meddig jó-

módu benszülöttek megengedhetik maguknak, hogy egy kisebb autót vásároljanak. Az autónak ez a terjedése természetesen feleslegessé tette a tevéket. Minthogy a kereslet megszűnt a tevé iránt, természetesen esni kezdtek az árak. Öt-hat évvel ezelőtt — mondja a jelentés — egy tevé ára Észak-Afrikában öt-hatezer francia frank volt. Ma ezer frankért igen jó tevé lehet kapni. Érdekes, hogy a mohamedán papok erősen kifogásolták az autó terjedését. Azt prédikálták mindenfelé, hogy csunán a tevének való szállítás Istennek tetsző dolog és nem lehet áldás oly munkán, melyhez autót használnak. Noha a benszülöttek teljesen a papság hatása alatt állanak és igen fanatikusak, a gépkocsi mégis behatolt az afrikai hegyekbe és pusztaságokba.

Fertőtleníteni a száját és torkot, valamint a torokgyulladást, hűlés és grippe elleni védekezésre Panflavin-pasztilát kell használni. Kapható gyógyszerárakban és drogériákban.

Egy solymkői gazda addig táncolt társának a mellén, amíg az kiszívódott. 40-45 év körüli férfi állott vadotként tegnap délelőtt a kolozsvári törvényszék Manoliu tanácsa előtt: David Vasile solymkői gazda. A vád szerint egy maotázás közben kirobbant veszekedés következtében David Vasile meggyilkolta Tarcsa Simon 45 éves solymkői gazdát. A gyilkosságot megelőzően Tarcsa Simon és David Vasile a falu kocsmájában együtt mulattak, miközben David megsértette Tarcsát. Ez a rajta esett séremet megakartá bosszulni és ütésre emelte öklét, de

David megelőzte, a földre teperte majd csizmával elkezdett táncolni szörnyesen ellenfelének gyomrán és mellén. S csak akkor hagyta abba a borzalmas haláltáncot, amikor a részszégtől leszedült és odaesett Tarcsa mellé, aki közben kiszívódott. A szerencsétlen embernek összes oldalbordái betörték s belső vérzés következtében halála hirtelen következett be. A kocsmában nemsokára megjelentek a csendőrök és a gyilkost láncra verve elkísérték. A mai tárgyaláson dr. Dumca védte a gyilkossággal vádolt solymkői gazdát, aki már nem emlékszik semmire. A védő újabb tanu kihallgatását kérte a bizonyítás kiegészítése érdekében és kérésének a bíróság rövid tanácskozás után helvet adott azzal, hogy a gyilkossági bűnyűben csütörtökön délelőtt fogják befejezni a tárgyalást, amikor az ítélet is kihirdetik.

Törvény

A közigazgatás egységesítéséről. — Fordította Dr. PAP JANOS

Ara 200 lej

Kapható az Uj Kelet könyvosztályában — Cluj

SZABÓ IMRE történelmi regénye

Az utolsó maglya

megjelent

könyvalakban

A számozott példány ára 120 lei.

Megrendelhető az Uj Kelet könyvosztályában, Cluj, Str. Baron L. Pop No. 10.

* Megjelent a »Calauza—Ujmutató ingyenes szeptemberi száma. Tartalmazza egy vasuti, mint az autóbomb, menetjegyvirodakban és a kávéház szok menetrendjét, állami és városi hivatalokat, orvosok címeit és a legjobb kolozsvári beszerzési forrásokat. Megtalálható cukrászdákban, borbély- és zakkban. Szállodák portásainál ingyen manikürszalokban, orvosi rendelők-tisztviselőkhöz jutnak.

* **Tüdőbeteg** kériének ismertető füzetet a mindenesetben csodásan bevált Antiphysin, államilag engedélyezett tüdőbaj elleni gyógyszerrel. Díjmentesen küld az egyedüli készítő: **Osváth-gyógyszertár Targu-Mures.**

— **Ügyvédi hír.** Dr. Mihály Albert bukaresti ügyvéd, ügyvédi irodáját Cluj, Strada Universitarii No. 4. alá helyezte át.

— **Dugulás és aranyeres bántalmak.** gyomor- és bélzavarok, máj- és lépduzzadás, hát- és derékfájás ellen a természetadta »Ferenc József« keserűviz naponként többször bevéve, biztos sejtiséget nyújt. Tudományos megfigyelések beigazolták, hogy a Ferenc József viz alhasi megbetegedések esetében gyorsan és mindig enyhén hat. Kapható gyógyszerárakban drogériákban és fűszerüzletekben.

Szerda, 1928 október 17.

A szeben lyoz

(Cluj-Kolozsvar, október 16. Az Uj Kelet tudósítójától.)

Az utolsó maglya

Nagyará Nem

Oktober 27-én tanak

Berlin, október 16. vasárnapon a német folyóiratok közül három iparban. Gladbach férfinakást, rások a közeli szünni-műhelyek egy készül.

Oktober 27-én kábelhosszítás vidéken és W. rövid néhány munkás munkában a textilipar százalékos be-

Dr. Héri tanár és O

A S

című szakm

Bevezetők, Ertés és anyag rostita Me

Kap

Közgazdaság

A „Transifac” továbbra is fenntartja a szabadversenyt a cukorkaárakkal kapcsolatban

A szebeni „Hess”-cég intranzigens magatartása akadályozta meg az egységes árak életbeléptetését

(Cluj-Kolozsvár, október 16. Az Uj Kelet tudósítójától.) Az erdélyi cukorgyárosok szindikátusa a „Transifac” az elmúlt napokban tartotta meg közgyűlését, amelyen kivétel nélkül megjelentek az összes erdélyi cukorgyárosok képviselői. Az Uj Kelet már megemlékezett hogy a cukorkagyárosok között mozgalom indult meg a szindikátus előbbi határozata értelmében kimondott szabad verseny felfüggesztése és az árak egységesítése érdekében, azonban ez a szebeni „Hess” cukorgyár intranzigens magatartása miatt nem vezetett eredményre. A szindikátus elmúlt vasárnapi közgyűlését is elsősorban ebben a kérdésben hívták össze és valóban a közgyűlés tárgysorozatának első pontjaként a cukorkaárak egységesítésének ügye szerepelt. A legutolsó szindikátusi közgyűlés határozataiként az egységes árakat felbontották és a „Transifac” szabad kezel adott a hatáskörébe tartozó gyáraknak a cukorkaárak megállapítására. A vasárnapi közgyűlésen, mint előre látható volt a szebeni „Hess” cukorgyár képviselője ismét ahhoz kötötte cégének a szindikátusban való megmaradását, hogy a szindikátus továbbra is fenntartsa a cukorkaárak szabad versenyét. A kérés megtagyaltása folyamán viharos viták voltak s a szindikátus léte már-már válságba került, amikor végül a közgyűlés mégis engedett a „Hess” cég követelésének és ennek kívánságára kimondotta, hogy továbbra is fenntartja a cukorkaárak szabad versenyét. Ezzel szemben azonban a közgyűlés megállapította azt is, hogy a szabadverseny ellenére is egyes gyáraknak sikerült magasabb árakat elérni, bár a szebeni „Hess” állandóan dumping árakkal dolgozott.

A közgyűlés tárgysorozatának második pontja az eladási feltételek szabad dátételének kérdése volt. Ennek során még megtagyalták a franco-láda-franco-fuvar és rabbat kérdéseit. Végül a közgyűlés elvetette azt a javaslatot, hogy a szindikátus az eladási feltételeket is szabaddá tegye s kimondotta, hogy az eddigi határozatok a jövőben is érvényben maradnak.

A közgyűlés ezután az egységes cukor- és nyersanyag beszerzés kérdésével foglalkozott. Ennek eredményeképpen megbízták a „Transifac” vezetését, hogy lépjen összeköttetésbe a cukorközpontra a közös cukorbeszerzés érdekében.

hogy itt is nagyarányú munkabeszűntéssel kell számolni, miutny a nagy iparosok legfőbb tiz százalékos bérijavításba hajlandók beleegyezni, amit a munkások aligha fogadnak el.

Érdekes jelenség, hogy Bajorország több ipari városában a kizárt munkásokat a városok előjáróságai rendszeres gyűlésen részesítik, ami ellen a munkaadók érvényesen tiltakoztak. A bérharc következményei egyelőre beláthatatlanok de általában azt hiszik, hogy a harc ki fog terjedni más szakmákra is, ami esetleg súlyos belpolitikai bonyodalmakat fog maga után vonni.

A legutóbbi cukorkaárak a következőképpen alakultak: Superior 52, 54 és 58. Toított fouré 68, 72 és 73, prima fouré 92, 100 és 105, praliné 106 s 110, csokoládé drágé 120 és 160, karamella 100. Az automaták bevezetése folytán nagymértékben fel leudult a karamellák iránti kereslet.

Nagyarányú bérbarcok Németországban

Oktober 27-én 200.000 munkást bocsátanak el Szászországban

Berlin, október 16. A német textil és vasiparban nagyarányú bérbarcok vannak folyamatban. Bajorországban egyedur három ipari körzetben — Münchenben, Gladbachban és Rheydtban — 50 000 ferimunkást zártak ki. A munkás kizárások a közeljövőben aligha fognak megállni, miutny a német munkaadó szövetségek egy része újabb kizárásokra készül.

Oktober 27-étől kezdve újabb munkabeszűntések lesznek az egész Rajna-vidéken és Westfáliában, ami azt jelenti, rövid néhány hét leforgása alatt 500.000 munkás munka nélkül lesz. Szászországban a textil munkások majdnem harminc százalékos béremelést követelnek, úgy

hogy itt is nagyarányú munkabeszűntéssel kell számolni, miutny a nagy iparosok legfőbb tiz százalékos bérijavításba hajlandók beleegyezni, amit a munkások aligha fogadnak el.

Érdekes jelenség, hogy Bajorország több ipari városában a kizárt munkásokat a városok előjáróságai rendszeres gyűlésen részesítik, ami ellen a munkaadók érvényesen tiltakoztak. A bérharc következményei egyelőre beláthatatlanok de általában azt hiszik, hogy a harc ki fog terjedni más szakmákra is, ami esetleg súlyos belpolitikai bonyodalmakat fog maga után vonni.

A legutóbbi cukorkaárak a következőképpen alakultak: Superior 52, 54 és 58. Toított fouré 68, 72 és 73, prima fouré 92, 100 és 105, praliné 106 s 110, csokoládé drágé 120 és 160, karamella 100. Az automaták bevezetése folytán nagymértékben fel leudult a karamellák iránti kereslet.

Színház - Művészet

A Magyar Színház műsora:

Szerda fél 4-kor és fél 6-kor: Amerikai végnusz (mozi-előadás) és kubáni kozák kórus föllépése más műsorral. (Hely árak: 20 és 10 lej. Számok: 98-99.)

Szerda este fél 9-kor: Marjusa, a kis eszedécsény szerencséje. (Ujdonság előadás végén a kubáni kozák kórus bucsuföllépése más műsorral. (Rendés helyárak. Napi bérlet 8. szám, C. Sorozatszám: 100.)

Csütörtök fél 4-kor: A borzalmak városa. (Mozielőadás 20 és 10 lejes helyárakkal. Sorozatszám 101.)

Csütörtök 9-kor: Tánase román revütársulatának föllépése. (Szám: 102.)

Péntek fél 4-kor és fél 6-kor: A borzalmak városa. (Mozielőadás 20 és 10 lejes helyárakkal. Szám: 103-104.)

Péntek este 9-kor: Tánase román revütársulatának föllépése. (Szám: 105.)

Szombat d. u. fél 4-kor: Dinyé híasszony (Első ifjúsági előadás igen olcsó helyárakkal. Sorozatszám 106.) Előadó tanár: Dr. Császár Károly.

Szombat este fél 9-kor: Abris rózsája (Ujdonság először. Première-bérlet 9. szám. Sorozatszám: 107.)

Vasárnap d. e. 11-kor: Megjött a gölya (Harold Lloyd-O. mozi-matiné 15 és 10 lejes helyárak. Szám: 109.)

Vasárnap d. u. 3. 5 és 7-kor: Megjött a gölya. (Mozielőadás. Harold Lloyd. Helyárak: 20 lej és 10 lej. Sorozatszámok: 109-110.)

Vasárnap este háromnegyed 9-kor: Abris rózsája. (Ujdonság 2. először. Napi-bérlet 9. szám. A. Szám: 111.)

Hétfő fél 4-kor és fél 6-kor: Mozielőadás (Sorozatszám: 112-113.)

Hétfő este fél 9-kor: Abris rózsája (3. először. Napi-bérlet 9. szám. B. Szám: 114.)

Kedd fél 4-kor és fél 6-kor: Mozielőadás. (Sorozatszám: 115-116.)

Kedd este fél kilenckor: Dohnányi Ernő, Talmányi Emil és Medek Anna Schubert-estéje. (Főemelt helyárakkal. Bérleten kívül. Szám: 117.)

A színháziroda közleményvei:

Ma este Marjusa és a kubáni kozákok bucsuja. Lew Urwantow európai hírnépszerűtő új darabja a Marjusa kerül színpadra ma este s utána a kubáni kozák kórus bucsuföllépésében gyönyörködhetik a közönség.

Abris rózsája. Rendkívüli ambícióval odaadással és szorgalommal készül a színház személynete a szombati premiere estére. A világ leghíresebb darabja az Abris rózsája fog ezen az estén először színrekerülni. Az Abris rózsája New-yorkban 5000 előadást ért meg s néhány hónapja, hogy megkezdte európai diadalutját. Ehhez hasonló sikere még soha semmiféle darabnak nem volt.

Dohnányi—Talmányi—Medek Anna hangversenye. Az idei évad legnagyobb művészi szenzációját hirdeti keddi estére a magyar színház műsora. A Schubert centenáriumi méltó és grandiózus megünneplése lesz ez a este. Dohnányi Ernő, Talmányi Emil és Medek Anna fognak résztvenni ezen a hangversenyen, amely világvárosi relációkban is különös és nagy művészi élményt jelent. Jegyek a keddi hangversenyre már most válthatók.

Győződjön meg a

Blänaria Centrală

olcsó árairól

Pesanyk-bundák	16000	Leitől
Szilskynbundák	10000	"
Gyermekbundák	1000	"

Mandelbaum József
Cluj, Str. G. H. Baritru (v. Malom-u.) 6.

APRÓHIRDETÉSEK

Egyszeri közlésnél egy szó 5 lej, vastagabb betűvel 10 lej. Legkisebb apróhirdetés 5 lej. Állástkeresőknek 30 százalék kedvezmény. Apróhirdetések díja előre fizetendő. Jellegű levelet csak úgy továbbítunk, ha portó bélyeg mellékelve van. Eljegyzési bérlet díja 250 lej, előfizetőknek 150 lej.

Szenteljen heti 2-3 órát a román nyelv elsajátításának. Cim a kiadóban.

Elveszett 10-ikén, szerdán este a Na. y. károly és Sarmaság közötti vasútvonalon egy társasági, benne egy új társasági, két pár tollal és egy szőnyeggel. Abcsőbetűs megtaláló kifizeti el egy öregségi állás nélkül maradt szegény melamednek, akinek pótolhatatlan veszteség volna a fentiek elvesztése. Cim: Herskovits Mórtz Schwartz Jakab rabbinál, Catei-Mare.

Több üzethelyiség kiadó. Etian Regele Ferdinand 33.

Gyermekköcs
és játékaru gyár azonnal szállít a legolcsóbban gyermekköcsöt, gyermekbőröndöt és játékokat **Matta Imos** Oradea, Str. Anonima No. 6.

Előrengő nő ruhavarrónő, nagy gyakorlatú és szerény igényekkel, hához is megy varrni. Kovács Erzsébet Zapo.ya-u. 17. szám.

Utazó urak! Hotel Park
(vis a vis gara Satu-Mare)
Restaurant Ratz **1000** titánó házi konyai, gyors és figyelmes kiszolgálás. Garánált főreg-mentes szobák kaphatók

Az Erdélyi Keren Hallszód nagynevű vendégeinek, Dr. Abeles Ottó, a Wiener Morgenzeitung v. fő-szerkesztőjének művei:

Die Genesung

Költemények. Ára kötve 60 lej.

Besueh in Erez Israel

A szerző legutóbbi palesztinai tanulmányutjának leírása. Ára kötve 62 lej.

Kaphatók az Uj Kelet könyvosztályában.

Egy komoly szó a szemüveget viselő közönséghez

Mindazok, akik szünetlenül fogva, avagy későbbi káros hatás folytán kénytelenek szemüveget viselni, különös gondot kell fordítani arra, hogy — akár saját maguk választotta, akár orvos által lárt szemüvegük — pontosan feleljenek és arcukhoz találó keretet kapjanak.

Amilyen lényeges, hogy kényes esetekben az üvegeket orvos írja elő, éppoly lényeges azokról, akik sokat írnak, olvasnak, avagy precíz rajzokat, mechanikai munkát végeznek, hogy a keretet szakértőszerszámokkal készítsék meg; szükség esetén formálja azt a fejalkat és arc szerint.

Ezen okok figyelembe vétele indította Kolozsvár államjegyzett, legrégibb szaklátárszerző céget azon — nyaga-on régen bevált rendszer bevezetésére, hogy minden darab — üzletben összerakított szemüveget cégjegyzéssel ellát, a keretben előforduló deformációt, vagy többé-kevésbé díjtalanul végzi és erőt irásbeli garanciát vállal.

Azok biztos bizsében, hogy az intelligens közönség ezen rendszer előnyeit felismeri és értékeli, kérem szives pártfogásukat.

Kun Mátyás Fia
szaklátárszerző
Cluj, Calea Victoriei 12. szám.
Alapítási év 1864

MEGJELENT

Dr. Hérics Tóth Jenő a magy. kir. Erjedési Állomás igazgatója, egy. magántanár és **Osztrovsky Antal** ügyvétem magántanár, a magy. kir. Erjedési Állomás főtanácsvezető főügyésze tollából

A szeszgyártás kézikönyve

című szakmunka, 45 nyomatott iv. 720 oldal, 132 ábrával és 100 táblázattal. Ára tizve 1100 Lei, vaszonkötésben 1300 Lei.

Kivonat a gazdag tartalomról:

Bevezetés, Mikroorganizmusok, Az élesztők, Élesztő szintenyésztése, A szeszgyártás anyagai, A gumos termények előkészítése és feldolgozása, Keményítőtartalmú anyagok becefrézése, A kifuvadás és cukorítás, Erjesztés, Répa-szeszgyártás, Melasz-gyártás, Szeszfinomítás stb. stb.

Kapható az Uj Kelet könyvosztályában

A LÁDA

Írta: WILLIAM BERGER.

Az indiai lázadók tömegei az angol gyarmati katonaság kezében összeomlottak.

Egy szállítmány foglyot szállítottak be. Eddo van der Cross kapitány győzelemre valószínűleg, egy teli pohár whiskivel a kezében, kérdezte a szállítmány vezető Suller hadnagytól:

— Hányat hozott?

— Harminnyet, kapitány ur!

— Az udvar sarkába velükt Majd tiembert végrehajtja az ítéletet! A parancsnokságot én veszem át.

A pergő szalvék visszahangját még vitte a szél, amidőn egy beteges kínézsi, magistermetű hindu jelentkezett a századparancsnok előtt.

— Ki vagy?

— Kapitány, mint te. A lázadók vezetője.

Van der Cross megsimogatta a szakállát. A feszültségben öltözött férfi szemébe nevetett.

— A te századod, bajtárs, ép most megsirozta a Nirvanába s te is majd követed a katonáid.

— Csöppet sem félek a haláltól, de szeretnék megkérni, négy ott hallgassak meg, ahol erre elkészítettem a helyet magamnak.

— A kívánságodat nem teljesíthetem! A parancsnok tartozik kitarítani a legénységre mellett és ott, ahol ők elesnek, ott van az ő helye is.

— Akkor engedd meg, kérlek, hogy abba a koporsóba tegyenek, amelyet én ácsoltattam magamnak. Ez a koporsóm állandó kísérőm volt. Elhozom egész addig a bokorig, mely alig száz lépésre van tőlem. Engedd meg, hogy idehozzassam.

Van der Cross egy pillanatra hallgatott, azután parancsolólag a hadnagyra fordult.

— Suller, elindulj három emberrel, bajtársunk pedig lesz szíves, megmutatni azt a ládát, amelyen banditák szive oly katarán csügg. Azután pedig a hindu felé fordult:

— Nem szokásom lázadó bandák vezetőivel sokat feketőrizni. Most azonban jó hangulatban vagyok. A kívánságát, imé, teljesíttem.

Pár perccel később a katonák egy hosszú, keskeny, drága fából készült ládát hozták magukkal, amely mindenféle különös arabeszkkel és rajzzal volt kifarvva.

A hindu ünnepléses léptekkel a koporsó elé lépett, lassan visszahajította a fedelét, mely valamely akadályba ütközve, valamennyire oldalra hajolva, megállt, azután beszélt a koporsóba.

— Ime, a színház, mosolygott a kapitány. A törzsfőnök a fürdőkádban. Egész jó ölelet, van benne bizonyos humor is.

A három katonai fegyvertűzében a vékony atak egy esztét, mint valami bepáratott zsebkész. A test úgy tűnt el, mintha a föld nyelte volna be, s a következő pillanatban a koporsó fedele tompa zuhanással összecuszkodott.

Van der Cross a koporsó elé lépett.

— Különös, — gondolta. A koporsó olyan szorosan bezárult, hogy képtelenség kinyitni. Valahol kell, hogy egy titkos rugó rejtőzzék.

A koporsó finom szegélyét végig tapogatta azon a vonalon, amely a fedél és a koporsó tulajdonképeni teste között szaladt körös-körbe.

— Az ördög vigye, — kiáltott. Megsebeztem magam az éles szilánku fában. S kiszivta a csörgedő vér újabból. Azután megparancsolta:

— Suller, vess véget a komédiának. Egy óra múlva pedig álljon a század meletkezésen.

Három évvel később Eddo van der Cross kapitány nyugalomba ment. Mialatt néhán ember volt s atyjától nagyon tekintélyes vagyont örökölt, elhatározta, hogy Lahoreból Londonba telepedik. Lon-

donban vásárolt magának egy villát, amit nagyon fényűzően rendezett be.

Egy nap hosszabb vadászkirándulás után, mikor a házába lépett, látja, hogy Lahoreból megérkezett a butora. A szolga közben már kicsomagolta és felállította őket. A régi ládát, ami valószínűleg könyvesláda s ami szintén a szállítmány között volt, a pincébe állítottam, — jelentette a szolga.

— Micsoda ládát?

— Valami régi butordarab, erősen megterjedezett fából, mindenféle cifra díszekkel rajta. Nem lehet értékes dolog. Különféle hulladékok számára talán jó lesz.

Van der Cross megmutattatta magának a ládát. A kapitány megrémült, mert a pince villanylámpája tompa fényvel az indiai bandavezér sajátos koporsójára világított, amely jó négy évvel ezelőtt olyan különös szerepet játszott életében.

— Nyissa ki a ládát, — adta ki a parancsot a kapitány.

A szolga csak nagynehezen tudta kinyitni. A láda viszont belül majdnem üres volt. A kulcsok, amelyet Van der Cross folyamatosan tett annak a kiderítésére, hogy a láda honnan származik, sikertelen maradt. Ezt a munkát megtakaríthatta volna. De különben is mit törődik ezzel az üres ládával?

A klubban az egyik napon egy kisteremű urat mutattak be neki, Kondes kapitányt Benaresből. Ennek a kapitánynak a feladata úgy látszik, abból állt, hogy Van der Cross kísérje lépésről-lépésre. Mindenütt, ahol Van der Cross mutatkozott, megjelent ő is. Mint egy árnyék, úgy kísérte. A hindu kapitány azonban lett egyebet is: Minden lehetséges alkalommal mulatott Van der Cross kapitány fölött. Végül is a két ur egy billiárdjátéka alkalmával megismerkedett.

Egy este azonban, amidőn Kondes kapitány szemébe vetette, hogy Van der Cross egész vagyonát csalással szerezte s hogy az anyja számos tisztnek a szeretője volt, Van der Cross kapitány lovagló ostorral az indiai arcába vágott.

Másnap délelőtt Van der Cross a dolgozószobájában ült és Kondes kapitány párbajsegedeit várta.

Inasait a városba küldte, hogy elsőrendű löfegyverrel gondoskodják számára.

Amidőn a kapu csengője látogatót jelentett, maga a kapitány ment ajtó nyitni. Nagyon elcsodálkozott azonban, amidőn nem a sértett kapitány segedei, hanem maga a kapitány lépett be gyorsan az ajtón. Van der Cross a dolgozószobájába vezetett. Kondes nagyon nyugtalanul egy székbe vetette magát s olyan kihívóan viselkedett, hogy Van der Cross végül is egy súlyos vashöl való levélnehézetet vágott a fejéhez. Az ütés a kapitány homlokát találta, minek következtében mint egy zsák, holtan esett ki a székéből. Mit tehetett? Gyors elhatározással a súlyos testet a vállára vette s levitte a pincébe. Az öreg láda, amely már egyszer a halott törzsfőnököt rejtette, most magába vette Kondes kapitány holttestét is. A láda teteje lecsukódott s Van der Cross ismét azt a megfigyelést tette, hogy nem tudja a ládát kinyitni. Ez a körülmény nagyon nyugtalanította. Majd pedig azon gondolkodott, miként tűntesse el a házból a kísérteties érzéseket támasztó ládát.

Másnap egy liverpooli lovasünneplésen akart résztvenni. Miután attól félt, hogy izgalmát minden idegen leolvashatja a homlokáról, az éjjeli gyorsvonatot választotta. Az elsőosztályú szakaszban teljesen egyedül volt. Váraklanul azonban fáradtság lepte meg, amelynek, dacára a szorgalmas olvasásnak és dohányzásnak, nem tudott ellentánni. Nagyon mélyen elaludt. Egy hang azonban felkeltette álmából, egy hang, amely keményen és élesen csengett s amelyet nagyon is jól ismert, a banarcsi Kondes kapitány hangja. Van der Cross riadtan

ébredt föl — és szemben ült vele Kondes. Kimondhatatlan félelem és harag öntötte el, pár pillanattal később a két ellenfél dulakodva, egymás karjaiban fektült. A gyengébb Kondest azonban csakhamar legyűrte Van der Cross. Dühöngve, közel az örülethez, Van der Cross a védekezni már alig tudó testet a robogó vonatról ép abban a pillanatban dobta ki, amidőn a vonat egy hidon vágta át keresztül. A vízbe hulló test csattanását a tovaszáguldó gyorsvonat döngő lármaja takarta el.

A szakasz padlóján valami csillogott, Van der Cross felvette a tárgyat: Kondes kapitány nyakkendője volt. Ezt is kidobta az ablakon.

Idegei az összeomláshoz közel állottak. A következő vonattal visszaindult Londonba.

A következő reggel egy átvirrasztott éjszaka után, midőn a kapitány a dolgozószobájába lépett, az irasztalanul egy töltött Browning fektett.

Az inas behozta a teát.

— Kapitány ur, — jelentette — röviddel azután, hogy Ön tegnap a vasúthoz hajtatott, egy ur kérdézősködött telefonon Ön után.

— Ki volt az az ur?

— Nem nevezte meg magát. Azt mondta, hogy még egyszer fel fogja hívni.

Ugyanebben a pillanatban csengett a telefon. Az inas levette a kagylót.

— Kapitány ur, a tegnapi ur, ismét jelentkezett.

Van der Cross átvette a kagylót.

— Itt Kondes kapitány Benaresből — csengett a fülébe.

Többet nem hallott, mert érzelmei elhomályosultak. Tompa zuhanással végigcsúszott a padlón. Az inas eszméletlen urát a kerevetsre fektette.

Lassan tért csak magához. A feje mászanéhez volt, a füleiben füttyülés és zúgás zibongott.

Doktor Lewlow urat hívja a lakásomra, — hagyta meg az inasnak.

Alig két óra múlva az ideg orvos jelentkezett.

A kapitány elmondta az ideg orvosnak betegsége egész történetét. Elbeszélte a szerencsétlen ütést, megmondta hová rejtette a holttestet, elmondta az élményét a liverpooli gyorsvonaton s beszámolt a titokzatos telefonbeszélgetéséről is.

Dr. Lewlow, aki a kapitány barátja volt, kezeit a Van der Cross vállára tette.

— Kedves barátom, — mondotta — az Ön idegei teljesen összekrementek. Ön azt mondja, hogy egy embert eltett a láb alól. Azután azt mondja, hogy ugyanezt az embert a robogó vonat ablakából kidobta s azután azt állítja, hogy ezzel a kétszeresen megölt emberrel telefonon beszélt. Hát kérem, ez még regényekben sem fordul elő. Ezeknek az utóbbi eseteknek a lehetőségét teljesen kétségbevonom. Kezdjük csak a történetet legelőlről. Mindenekelőtt mutassa meg nekem Kondes kapitány holttestét.

A két ur ement a pincébe. A láda a villamoslámpa fényében megvilágítva, előttük állt.

— Próbáljuk kinyitni a ládát — mondta az orvos.

— Lehetetlen, Doktor ur!

— Miért lehetetlen? Nézze, máris nyitva van.

Nehézség nélkül emelte a láda tetejét a magasba.

A ládában Kondes kapitány holtteste fektült. A különös azonban az volt, hogy a nyakkendője hiányzott s a ruhája teljesen nedves volt.

Ez mindenesetre nagyon sajátos, — vélekedett az orvos. Mindez azonban ki fog derülni. Mindenesetre a gyilkosság esete fennforog: Jöjjön és jelentsük az ügyet közösen a rendőrségnek.

A jegyzőkönyvet a szolgálattelvő bünyű tisztviselő vette fel. Automobilon két hivatalnok, dr. Lewlow és a tettes, Van der Cross kiszállottak a tett helyére.

A láda fedelét ismét játszva emelték fel, ám amidőn az urak belenéztek, a láda — üres volt.

A hivatalnokok meglepődve néztek egymásra.

— Önök nyilván tréfát üznek velünk, uraim?

Ebben a pillanatban hajmeresztő dolog történt.

Van der Cross égő, zavaros szemekkel rontott a két rendőrtisztviselőre és kiabálta:

— Nam üres, nem volt sohasem üres és nem is lesz soha üres!

S egy hatalmas ugrással a ládába ugrott. Teste görcsös remegéssel lapult el a láda fenekén. A súlyos fedél meg hirtelen rácsapódott.

A három urnak egyesült erővel sem sikerült a láda fedelét kinyitni.

Amidőn egy lakatos és egy asztalos egy órai nehéz munka után a ládát annyira ki tudták nyitni, hogy Van der Cross kapitány testét kihúzták, akkorára a kapitány már halott volt.

Október 8-án temették Van der Cross kapitányt. Ugyanazon a napon, amelyen jó négy évvel ezelőtt a bandavezért agyonlövették.

Patkányok és egerek irtása

legbiztosabban a Ratopax-szal történik. A Ratopax nem szörvényszerű, hanem teljesen károsítja a patkányokat és egereket. Kezelése végtelenül egyszerű, embernek és háziállatnak nem árt. Olcsó, mert egy 115 lejes üveg tartalma elegendő egy polgári házhoz. Romániai vezérképviselete a Chamorom Institut Chimic, Satu-Mare, mindenkinek készségei küld ismertetőt és bizonyítványokat, melyek a tökéletes hatékonyságot igazolják. Azon helyekre pedig, hol a gyógyszerárakban vagy drogueriákban netán még nem volna kapható, 115 lej ellenében bérmentve küldi a Ratopaxot, mely szabadalmazva van, ugyszintén kizárólag és ajánlja minden illetékes bel- és külföldi tudományos intézmény és testület által.

Garantált orth. kóser
trissen tejt

tehentej

modernül felszerelt tejjávasztásból, naponta kétszer (reggel és este) házhoz szállítva is kapható

Schwartz Ignácnénál
Rudolf-ut 36.

Meschgiach: Farkas Manó.

Hirdessen az Uj Keletben



Kislakások és irodák részére nélkülözhetetlen butordarab

Nappal szék éjjel ágy

Praktikus, kényelmes és elegáns. — Teljesen féregmentes.
1500 lejtől már beszerezhető.
Medgyessy Ferenc autogén hegy., Új, Calea Ducebal No 74.
Kedvező részletfizetési feltételek

Bratjanu V
tása után h
a liberális ké
a politikai h
az expozé, a
meglehetős
nyomott ha
parlament ka
a lelki depre
is. Az ellenz
olyan hevesek
kölcson-jaj, n
az egyenellen
berális pártsz
és az inségés
nek az éhezé
tehát a minisz
szavaira, lelke
honatyákba,
javaslat vár n
Bratjanu Vint
rezsim végét s
hátorokban ni
munkájához s

Az expozéva
már, a távira
lyet a minisz
közöltünk. M
expozéről kész
ekekben a mit
nak néhány
olvaszuk, am
távirati tudósi
Vintila nem v
mussal a nemz
őszinte sajnála
zeti parasztpár
év decemberéb
kollaborált a l
csón és a stabil
még mindig ne
tianu Vintila.
megteremtése é
alakítása akk
akkor válik iga
a kölcsön és a s
megkezdődik a
munkája. Még
mondja resign
hogy ha újabb
hozzájuk, akkor
érettel találko
körül csoportos
litikai pártjai a
sögek leküzdésé
hogy ha a nemz
egy a kölcsön é
sebb akadályal
valószínűs utján.
Igy beszélt a r
ber azt hihetné
látókörü Pártvez
férfi szólalt meg
akit a kölcsön kö
kapcsolatos poli
bölcsőbb belátás
hírné, hogy a m
új éra lehetőségé